

VERSLAG AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: wijziging van het Onroerendergoedbesluit naar aanleiding van de conceptnota 'Aanpassing Onroerendergoeddecreet naar aanleiding van de ex-post evaluatie'

1. INLEIDING

Het Onroerendergoeddecreet van 12 juli 2013 en het bijhorende Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 traden grotendeels in werking op 1 januari 2015. Eind 2015 werd het Onroerendergoedbesluit gewijzigd om ook het archeologiehoofdstuk (hoofdstuk 5) vanaf 2016 gefaseerd in werking te laten treden. In 2016 werden zowel het Onroerendergoeddecreet als het Onroerendergoedbesluit aangepast aan het op 17 juli 2015 goedgekeurde kerntakenplan.

In het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2014-2019 is opgenomen: "Halverwege 2017 evalueren we de eerste resultaten van dit decreet en de effecten ervan op het terrein, met het oog op eventuele bijstellingen. Ook voor het hoofdstuk "archeologie" van dit decreet vaardigen we zo snel mogelijk het uitvoeringsbesluit uit, zodat ook dit onderdeel in werking kan treden. (...) Zodra dit hoofdstuk in werking getreden is, evalueren we de uitvoering ervan voortdurend, onder meer wat betreft de werkbaarheid en de betaalbaarheid ervan, en sturen we bij indien nodig."

Begin 2017 is een evaluatie van de resultaten van het Onroerendergoeddecreet voor de periode 2015-2016 uitgevoerd. Het resultaat van deze evaluatie is weergegeven in het "Evaluatierapport Onroerendergoeddecreet (dd. 12 mei 2017)" en bijlagen (VR 2017 1407 DOC.0721/2-7).

2. TOTSTANDKOMING

Op 14 juli 2017 verleende de Vlaamse Regering goedkeuring aan de conceptnota 'Aanpassing Onroerendergoeddecreet naar aanleiding van de ex-post evaluatie' (VR 2017 1407 DOC.0721/1TER). De nota schetst de uiteindelijk beoogde aanpassingen aan de onroerendergoedregelgeving:

Vereiste aanpassingen	Decreet	Besluit
Geen openbaar onderzoek meer nodig om gesloopte of verdwenen items uit de vastgestelde inventaris te schrappen	X	
Informatieplicht in geval van het vestigen aan een opstal- of erfpachtrecht op een geïnventariseerde of beschermde eigendom	X	
Erkende onroerendergoedgemeente de mogelijkheid bieden om initiatiefnemers gemotiveerd vrij te stellen van het voorleggen van een archeologienota	X	

Inwinnen van het advies van de zakelijkrechthouder van een onroerend goed voorafgaand aan de voorlopige bescherming	X	
Introductie van hoorrecht binnen een termijn van 30 dagen na kennisgeving van de voorlopige bescherming	X	
Snelle procedure voor het verplaatsen van een beschermd goed	X	
Invoeren van een systeem van gedifferentieerde erkenning van archeologen	X	X
Vervangen van de verplichte melding van archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem door een toelatingsplicht	X	X
Vervangen van de bekrachtiging van (archeologie)nota's door een meldingsplicht	X	X
Introductie van een premie voor verplicht uit te voeren archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem	X	X
Vereenvoudigen van de erfgoedpremiepercentages	X	X
Schrappen van de onderzoekspremie voor de opmaak van een beheersplan	X	X
Bijsturen van de voorwaarden voor open erfgoed		X
Verhogen van de premie voor buitensporige opgravingskosten		X
Integreren van de 'richtlijn betoelaagbaarheid' in regelgeving		X
Beperken van de situaties waarin een beheersplan vereist is voor het bekomen van een erfgoedpremie		X

De nodige wijzigingen aan het decreet zijn al doorvertaald in een aanpassingsdecreet, dat op 4 juli 2018 is aangenomen door het Vlaams Parlement en op 13 juli 2018 door de Vlaamse Regering is bekrachtigd en afgekondigd (VR 2018 0713 DEC.0094). Het nu voorliggende aanpassingsbesluit voorziet verdere doorvertaling, waarbij de conceptnota en het aangepaste decreet uiteraard het eerste referentiekader vormen. In dit verslag aan de Vlaamse regering worden de noodzakelijke wijzigingen aan het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 besproken. Van het nieuwe beslissingstraject wordt ook gebruik gemaakt om een aantal punctuele aanpassingen, optimalisaties en correcties voor te stellen.

3. PROCEDUREVERLOOP

3.1. Eerste principiële goedkeuring

Het voorontwerp van 'besluit houdende de wijziging van het Onroerenderfgoedbesluit en het Varenderfgoedbesluit naar aanleiding van de ex-post evaluatie' werd op 20 juli 2018 een eerste maal principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering (cf. 2018 2007 DOC.0835/2).

3.2. Advies van de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed (SARO)

De SARO formuleerde op 26 september 2018 een advies over het voorliggende ontwerp.

Het SARO-advies gaat artikelsgewijs in op het ontwerp van besluit. De aandachtspunten worden per hoofdstuk van het Onroerenderfgoedbesluit gestructureerd, m.n.: de instanties en actoren, archeologie, onroerenderfgoedrichtplannen, beheer van onroerend erfgoed en premies.

I. INSTANTIES EN ACTOREN

Erkenningsvoorwaarden

Beleidsvisie. Voor zowel de onroerenderfgoedgemeenten als de intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten wordt de vereiste beleidsvisie verruimd naar actief behoud, gebruik en herbestemming. De raad ondersteunt dit. SARO wees eerder op het belang van herbestemming van beschermd onroerend erfgoed en vroeg hiervoor een duidelijk beleidskader uit te werken waarbij minstens de krijtlijnen op Vlaams niveau worden vastgelegd.

Reactie: *Streefdoel is een duurzame onroerenderfgoedzorg waarbij er blijvend ingezet wordt op de herbestemming van beschermd onroerend erfgoed. Het standpunt van het agentschap Onroerend Erfgoed over de herbestemming van beschermd onroerend erfgoed stelt dat we ervoor kiezen om creatief naar oplossingen te zoeken zodat de doelstelling 'het behoud van erfgoedwaarden' optimaal samengaat met gebruik, hergebruik of herbestemming. De focus ligt daarbij op het afleesbaar houden van de erfgoedwaarden en het maatschappelijk draagvlak voor het gebruik van onroerend erfgoed. Een open, constructieve dialoog behouden tussen het agentschap, de belanghebbenden en de erfgoedsector vormt hiervoor de basis. Het agentschap engageert zich om deze dialoog aan te gaan door een constructieve houding naar verandering want verandering in gebruik is eigen aan de levenscyclus van een gebouw en het is logisch dat aanpassingen mee evolueren in de tijd.*

Verder zet het agentschap actief in op participatieve trajecten zoals het leertraject parochiekerken, de meesterproef herbestemming en studiedagen rond herbestemming en het wonen in beschermd onroerend erfgoed.

Erfgoedgemeenschappen.

Voor beide actoren wordt het verplicht ondersteunen van vrijwilligerswerking geherformuleerd naar het ondersteunen en betrekken van erfgoedgemeenschappen. Dit is positief; vrijwilligerswerking mag evenwel niet uit het oog worden verloren. De raad suggereert daarom het erkenningscriterium te herformuleren naar het ondersteunen en betrekken van erfgoedgemeenschappen 'met inbegrip van zowel professionele als vrijwillige actoren'.

Ook de introductie van de term 'erfgoedgemeenschap' (art. 1 WB) is positief. De inbedding van deze term in de erkenningsvoorwaarden is een eerste stap. Ook bij het selecteren en waarderen van onroerend erfgoed moet worden ingezet op een grotere betrokkenheid van de erfgoedgemeenschap. De raad merkt op dat het verschil met de bestaande term 'onroerenderfgoedactoren' klein is; de raad vraagt dit verder te duiden.

Reactie: *De gebruikte definitie voor onroerenderfgoedgemeenschap is gebaseerd op deze in het Cultureelerfgoeddecreet en is een nauwe vertaling van het begrip zoals het geïntroduceerd werd in de Faroconventie. Iedereen kan tot een erfgoedgemeenschap behoren of een erfgoedgemeenschap vormen. Als onroerenderfgoedactoren zien we professionele partners en betrokkenen die beroepsmatig met erfgoed bezig. Een erfgoedgemeenschap kan ook een onroerenderfgoedactor zijn maar een onroerenderfgoedactor is geen erfgoedgemeenschap.*

De gevraagde verduidelijking werd toegevoegd aan het verslag aan de Vlaamse Regering.

Inventarisatie.

Voor onroerenderfgoedgemeenten wordt volgende nieuwe erkenningsvoorwaarde geformuleerd: '*de gemeente inventariseert het onroerend erfgoed op het gemeentelijk grondgebied en zet instrumenten in om het duurzaam behoud en beheer ervan te stimuleren*'.

De raad heeft de rol van gemeenten inzake het inventariseren steeds erkend, maar vroeg verdere verduidelijking over het juridische statuut van de gemeentelijke inventarissen en over hun verhouding tot de inventarissen van Vlaams niveau. De raad benadrukt de noodzakelijke 'samenhang' en 'complementariteit' tussen de onroerenderfgoedinventarissen op Vlaams niveau en de onroerenderfgoedinventarissen op gemeentelijk niveau. De raad vraagt de Vlaamse overheid deze samenhang en complementariteit te bewaken.

Gezien het belang van de uitbouw van een kwalitatieve inventaris is het essentieel dat de lokale initiatieven en de lokale deskundigheid maximaal worden gevaloriseerd en dat de lokale input in deze inventaris wordt geïntegreerd. Minstens is de opmaak van een Vlaams beleidskader gewenst, opdat zowel de Vlaamse inventarisatie als de gemeentelijke inventarisatie éénzelfde terminologie en éénzelfde vaststellingsprocedure kennen, alsook dezelfde rechtsgevolgen. Het agentschap Onroerend

Erfgoed moet hierbij een faciliterende rol opnemen. Het principe van centrale ontsluiting door het agentschap kan hier worden doorgetrokken (cf. centrale ontsluiting gemeentelijke vrijstellingen archeologie).

Reactie: *Het kerntakenplan voor onroerend erfgoed, zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 juli 2015, bepaalde dat de Vlaamse overheid geen bouwkundig en landschappelijk erfgoed meer op geografische basis zou inventariseren. De gemeenten kunnen deze rol overnemen. Zij hebben immers beter zicht op het waardevolle onroerend erfgoed in de gemeente en zijn beter geplaatst om de burger hierbij te betrekken. De gemeente kan aan deze inventarissen inderdaad zelf een juridisch statuut verlenen door bijvoorbeeld een gemeentelijke verordening op te maken. De inventarisatie en het verlenen van een juridisch statuut aan deze inventarissen is géén verplichte opdracht van de gemeente. Het is echter logisch dat de erkende gemeenten hier wél een rol in opnemen. Daarom wordt dit ingeschreven in de Vlaamse beleidsprioriteiten voor onroerend erfgoed. Erkende onroerenderfgoedgemeenten krijgen dus expliciet de opdracht om het bouwkundig en landschappelijk erfgoed in hun gemeente te inventariseren en de nodige instrumenten te ontwikkelen om het te behouden. Het is dan ook aan de gemeente om te bepalen welke rechtsgevolgen zij wil verbinden aan een bepaald juridisch statuut.*

Het blijft belangrijk dat ook de Vlaamse overheid input krijgt voor het verder aanvullen van inventarissen, zodat zij deze informatie kan gebruiken om hierop verder te werken voor haar beschermingsbeleid. Daarnaast stelt de Vlaamse overheid ook nog de inventaris van het bouwkundig erfgoed vast om hier enkele generieke rechtsgevolgen aan te verbinden. Het agentschap beschikt al over een beleidskader voor het inventariseren van bouwkundig erfgoed, namelijk de handleiding 'inventariseren van bouwkundig erfgoed' uit 2013. Deze handleiding biedt een eenvormige methodiek en terminologie aan. Verder staat het agentschap Onroerend Erfgoed altijd klaar om de kennis, ervaring en methodologie, gebaseerd op een halve eeuw inventariseren in Vlaanderen, door te geven.

Fusievriendelijke erkenningsystemen

Erkenningsstelsel intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten. De conceptnota kondigde reeds aan dat het erkenningsstelsel voor intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten flexibeler en fusievriendelijker zou worden gemaakt. Het wijzigingsbesluit voert een nieuwe procedure tot aanpassing van de erkenning in: in geval van een gewijzigde samenstelling moet door middel van een aanvulling van de erkenningsaanvraag worden aangetoond hoe de intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst blijft voldoen aan de erkenningsvoorwaarden.

SARO ondersteunt deze wijziging en wees eerder op de mogelijke impact van een fusie op de erkenningsvoorwaarde inzake een gemeenschappelijk erfgoedpakket op basis van een gezamenlijke omgevingsanalyse alsook op de financiële implicaties wanneer één of meerdere gemeenten uit een intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst stappen.

SARO vindt het positief dat artikel 92 WB bepaalt dat in het geval van een gewijzigde samenstelling de lopende samenwerkingsovereenkomst en het subsidiebedrag blijven gelden. Het verslag aan de Vlaamse Regering verduidelijkt: *'Het subsidiebedrag wordt pas herzien bij het vernieuwen van de samenwerkingsovereenkomst. Deze aanpassing heeft een beperkte financiële impact (IOED's kunnen naargelang de wijziging te veel of te weinig subsidie ontvangen), maar deze weegt niet op tegen de procedurele consequenties van een tussentijdse bijsturing.'*

Reactie: *waarvan akte.*

Erkenningsstelsel onroerenderfgoedgemeenten en -depots.

Ook de erkenningsstelsels voor onroerenderfgoedgemeenten en -depots worden fusievriendelijker gemaakt. Bij een fusie van een erkende onroerenderfgoedgemeente met één of meer gemeenten wordt de bestaande erkenning automatisch overgedragen naar de nieuw gevormde gemeente. Er

geldt een verplichte herziening van de beleidsvisie bij aanvang van een nieuwe meerjarenplanning. Dit is positief.

Voor de onroerendergoeddepots wordt bepaald dat als de gemeentegrensoverschrijdende receptieve functie zou vervallen ten gevolge van een fusie van gemeenten, de lopende samenwerkingsovereenkomst ongewijzigd blijft gelden. Ook hier moet deze functie bij het vernieuwen van de overeenkomst worden geactualiseerd.

Reactie: *waarvan akte.*

Gedifferentieerde erkenning archeologen

Twee types. SARO heeft de invoering van een gedifferentieerd erkenningsstelsel voor archeologen, waarbij de types 1 alle vormen van archeologisch onderzoek mogen uitvoeren en de types 2 enkel vooronderzoek zonder ingreep in de bodem, steeds ondersteund. Het is positief dat het wijzigingsbesluit dit verder concretiseert en de nodige overgangsmaatregelen voorziet. De raad kan de voorgestelde invulling grotendeels ondersteunen. Zo is het positief dat de bestaande erkenningscriteria in grote mate worden behouden en toegepast op de types 1. De raad onderschrijft tevens het voorstel om de erkenningscriteria voor de types 2 maximaal te spiegelen aan de criteria voor de types 1. Tenslotte staat de raad positief ten opzichte van de voorgestelde wijzigingen aan de van rechtswege erkenningen.

Reactie: *waarvan akte.*

Erkenningscriteria.

Artikel 29 WB wijzigt de erkenningsvoorwaarden voor het type 1 natuurlijke persoon en introduceert onder meer een nieuwe erkenningsvoorwaarde inzake het onderschrijven van de Code van Goede Praktijk. Dit is positief. Ook de organisatie van een verplicht opleidingssysteem over de Code van Goede Praktijk is een goede zaak; deze opleidingen zouden ook moeten openstaan voor metaaldetectoristen en andere geïnteresseerden.

De raad heeft wel bedenkingen bij de halvering van de vereiste opgravingservaring. Deze wijziging strookt niet met de aanbeveling uit het evaluatierapport om een minimum aan ervaring voorop te stellen.¹ De raad stelde eerder dat, rekening houdend met de meldingsprocedure voor archeologienota's, de differentiatie van het erkenningsstelsel geen afbreuk mag doen aan de kwaliteit van de archeologienota's. De raad kan deze wijziging als dusdanig niet ondersteunen en vraagt om artikel 3.5.2, 3° van het Onroerendergoedbesluit niet te wijzigen.

Reactie: *De inhoud van de opleidingen en bijscholingen zal afgestemd zijn op de rol van de erkende archeoloog in het archeologieproces. Ze vormen immers deel van de voorwaarden tot erkenning als archeoloog en de opvolgingsvoorwaarden daarbij. Indien andere actoren interesse hebben in deze opleidingen en bijscholingen zullen zij kunnen deelnemen, maar het valt te betwijfelen dat de informatie die relevant is voor een (kandidaat-) erkende archeoloog ook zal aansluiten bij de interessesfeer van een (kandidaat-) erkende metaaldetectorist. Voor metaaldetectoristen biedt het agentschap ook nu al op regelmatige basis toelichtingen, workshops en determinatiedagen aan, onder meer in het kader van provinciale of lokale contactdagen archeologie. Uit de praktijk blijkt dat dergelijke laagdrempelige platformen bij de erkende metaaldetectoristen ook beter aanslaan dan opleidingsdagen bij de overheid.*

De ervaringsvereiste wordt op zich niet gehalveerd. Men zal nog steeds moeten beschikken over één jaar veldervaring. Wel wordt de periode waarbinnen men die ervaring opdeed verlengd van 5 jaar naar 10 jaar. Deze aanpassing is ingegeven door periodes van langere duur waarbinnen de erkende archeoloog om gegronde redenen niet actief kan zijn op het terrein, zoals langdurige ziekte, zwangerschap of het volgen van bijkomende studies. De "houdbaarheidstermijn" van de veldervaring moet zorgen dat de ervaring relevant genoeg is en aansluit bij de actuele archeologiepraktijk. Ook ervaring opgedaan tot tien jaar geleden (momenteel: 2008) is voldoende actueel. De bijkomende

opvolgingsvoorwaarde met betrekking tot het regelmatig volgen van bijscholingen over de Code van Goede Praktijk compenseert deze verlenging en zorgt ervoor dat de ervaring gekaderd blijft binnen de methoden, technieken en procedurele kaders uit de actuele regelgeving. Bovendien komt er zo meer afstemming met de ervaringsvereisten die gelden ten aanzien van natuurlijke personen waar een rechtspersoon zijn erkenning op baseert. Die bedraagt nog steeds 3 jaar gedurende de afgelopen 10 jaar.

Van rechtswege erkenning gemeentelijke archeologen.

Artikel 143 WB bepaalt o.a. dat de erkende archeologen in dienst van een gemeente worden gelijkgesteld aan het type 2 natuurlijke persoon. Door introductie van dit type 2 vervalt immers hun van rechtswege erkenning. De raad vindt het positief dat het verslag verduidelijkt dat deze archeologen steeds de mogelijkheid hebben een aanvraag in te dienen voor een erkenning als type 1. De raad vraagt dit wel expliciet op te nemen in artikel 143 WB.

Reactie: *Op deze suggestie is ingegaan door de toevoeging van een bijkomende paragraaf in het betreffende artikel van het besluit.*

Actualisatie opvolging, evaluatie en schorsing van erkende archeologen.

Met betrekking tot de geldigheidsduur (art. 34 WB), de opvolgingsvoorwaarden (art. 35 WB), de evaluatie (art. 37 WB) en de schorsing (art. 38 en 39 WB) van erkende archeologen worden diverse actualisaties voorgesteld. De raad ondersteunt de voorgestelde wijzigingen, waaronder de introductie van twee nieuwe opvolgingsvoorwaarden en de verruiming van de scope van de evaluatie. Het is tevens positief dat de schorsingsprocedure wordt gewijzigd conform de aanbevelingen uit het recente evaluatierapport archeologie (werkjaar 201715). Bovendien verduidelijkt het verslag: *'Het belangrijkste verschil met de huidige regeling is dat de schorsing niet langer automatisch tot een (tijdelijk) activiteitsverbod leidt, maar dat de nadruk komt te liggen op het zoeken naar een oplossing en het onmiddellijk remediëren.'*

Reactie: *waarvan akte.*

II. ARCHEOLOGIE

Gemeentelijke vrijstelling archeologienota. Artikel 49 WB geeft invulling aan de vrijstelling van de verplichte opmaak van een archeologienota door een erkende onroerenderfgoedgemeente en legt de motivering, de inhoud en de publicatiewijze van het gemeentelijke reglement duidelijk vast.

Het verslag verduidelijkt: *'In het reglement worden de percelen opgesomd waarop de vrijstelling van toepassing is, en wordt gemotiveerd waarom de vrijstelling is toegekend. De gemeentelijke vrijstellingscriteria moeten zich spiegelen aan deze die op Vlaams niveau worden gehanteerd bij de opmaak van de kaart met gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt (GGA-kaart). (...) Er wordt gekozen voor een centrale ontsluiting via het agentschap in functie van de transparantie en het gebruiksgemak voor de initiatiefnemer. Alle informatie die deze nodig heeft om na te gaan of hij aan een archeologische verplichting moet voldoen bevindt zich dan op één locatie.'*

SARO ondersteunt deze regeling en herhaalt zijn pleidooi voor een maximale integratie van de lokale terreinkennis (de gemeentelijke vrijstellingen) in de inventaris en de GGA-kaart op Vlaams niveau.

Reactie: *waarvan akte.*

III. ONROERENDERFgoedRICHTPLANNEN

Delegatie onroerenderfgoedrichtplannen. In uitvoering van de conceptnota delegeert artikel 70 WB de bevoegdheid inzake het goedkeuren van onroerenderfgoedrichtplannen van de Vlaamse Regering naar de minister. Het verslag verduidelijkt dat dit de procedure vereenvoudigt.

SARO gaf eerder aan dat de raad deze delegatie niet kan ondersteunen en drong er op aan dat de Vlaamse Regering blijft beslissen over de goedkeuring van onroerenderfgoedrichtplannen. De raad heeft immers grondige bedenkingen bij dit instrument:

- De raad wijst in de eerste plaats op de potentiële reikwijdte en de beoogde ruime invulling van onroerenderfgoedrichtplannen. Dit vormt een belangrijk argument om de goedkeuring van de onroerenderfgoedrichtplannen te behouden op het niveau van de Vlaamse Regering.
- Verder zijn er nog heel wat onduidelijkheden met betrekking tot de concrete invulling van dit instrument en heeft de raad ook vragen bij het feit dat twee types onroerenderfgoedrichtplannen bestaan.

Potentiële reikwijdte instrument. De raad wees reeds eerder op de beoogde ruime invulling van het instrument. Het Onroerenderfgoeddecreet (art. 7.1.2) stelt immers: *'Een onroerenderfgoedrichtplan biedt onder andere op basis van de gegevens die opgenomen zijn in een inventaris als vermeld in artikel 4.1.1 vanuit de erfgoedwaarden een visie op de toekomstige ontwikkeling van de betrokken onroerende goederen binnen het thema of gebied, verduidelijkt de aandachtspunten uit het onroerenderfgoedbeleid en formuleert beheers- en ontwikkelingsdoelstellingen.'*

Bovendien kan aan het onroerenderfgoedrichtplan een actieprogramma worden gekoppeld dat de instrumenten en middelen opsomt die ter beschikking staan van de administratieve overheden en die kunnen worden ingezet om de toekomstvisie, aandachtspunten en beheersdoelstellingen uit het onroerenderfgoedrichtplan te verwezenlijken. Blijkens de memorie van toelichting bij het Onroerenderfgoeddecreet beperken deze instrumenten en middelen zich niet noodzakelijk tot het onroerenderfgoedinstrumentarium: *'Het actieprogramma onroerend erfgoed hoeft niet eenzijdig door het beleidsveld onroerend erfgoed te worden opgesteld. Via afstemming en overleg met andere betrokken beleidssectoren en stakeholders kan een compromis bereikt worden inzake de verwezenlijking van de erfgoeddoelstellingen, zoals die in een onroerenderfgoedrichtplan voor een bepaald gebied of met betrekking tot een bepaald thema zijn geformuleerd. Deze overlegfase kan ertoe leiden dat een gezamenlijk actieprogramma onroerend erfgoed wordt opgezet, waarin een selectie wordt gemaakt van de in te zetten instrumenten en middelen.'*

Ook uit het proefproject 'hoogstamboomgaarden in Haspengouw' blijkt de potentiële reikwijdte van het instrument: *'Dit instrument is gericht op een geïntegreerde en sector-overschrijdende visievorming, vertrekkende vanuit de erfgoedwaarden. (...) We betrekken alle relevante beleidsinstanties, eigenaars, (lokale) verenigingen en belangengroepen, experts, enz...'* Verder blijkt dat voor de uitwerking van het actieprogramma de inzet van zowel bestaande als nieuw (beleids-)instrumenten zal worden onderzocht. De goedkeuring van het actieprogramma resulteert bovendien in een formeel engagement om de acties uit te voeren.

Nood aan verdere juridische duiding. Het instrument is decretaal verankerd (hoofdstuk 7 Onroerenderfgoeddecreet) maar slechts zeer beperkt omschreven in het decreet. Het doorloopt nog steeds een testfase. Er bestaat op heden geen enkele duidelijkheid over de procedure tot opmaak of goedkeuring van een onroerenderfgoedrichtplan, de precieze finaliteit, samenstelling of operationalisering.

Artikel 7.1.1 van het Onroerenderfgoeddecreet bepaalt dat de Vlaamse Regering de nadere regels voor het opstellen van een onroerenderfgoedrichtplan kan opstellen. Hieraan is tot op heden geen invulling aan gegeven, ook niet met voorliggend wijzigingsbesluit. SARO meent dat eerst het instrument verder moet worden geduid in het besluit van de Vlaamse Regering, alvorens beslist kan worden tot delegatie.

Twee types. Met de overgangsmaatregel in artikel 12.3.15 van het Onroerenderfgoeddecreet werden alle definitief aangeduide ankerplaatsen automatisch gelijkgesteld aan onroerenderfgoedrichtplannen. Het gaat in totaal om 70 ankerplaatsen. Aldus bestaan er twee types onroerenderfgoedrichtplannen die weliswaar met het Onroerenderfgoeddecreet gelijkgesteld zijn,

maar op vlak van inhoud, procedures en rechtsgevolgen van elkaar verschillen. SARO vraagt verdere duiding over de vooropgestelde evolutie van het instrument onroerendergoedrichtplan. Daarnaast vraagt de raad verdere verduidelijking over de afstemming met andere bestaande gebiedsgerichte planningsinstrumenten.

Reactie: *Het klopt dat de onroerendergoedrichtplannen een nieuw instrument zijn, dat nog een cruciale testfase doorloopt. In die zin wordt het nu pas geleidelijk duidelijk welke mogelijkheden het instrument genereert en welke impact het kan hebben. Verdere verduidelijking en desgevallend bijsturingen kunnen pas worden overwogen zodra de testfase volledig is afgerond. Op dat moment kan ook de verhouding worden bekeken met de ankerplaatsen.*

Dat neemt niet weg dat onroerendergoedrichtplannen, zoals ankerplaatsen, onroerend erfgoed als rode draad hebben en dus best in eerste instantie op voorzet van het beleidsveld onroerend erfgoed worden gerealiseerd. Het zijn ook 'slechts' plannen, die aanvaardbare ontwikkelingsrichtingen omvatten, maar geen engagementen impliceren naar uitvoering. Die zijn afhankelijk van de actieplannen die op basis van de richtplannen worden gerealiseerd, en staan of vallen met het engagement dat de betrokken partners kunnen en willen opnemen, en de goedkeuringsprocedures die daarvoor gelden.

IV. BEHEER ONROEREND ERFGOED

Beheersplannen

Samenstelling. Artikel 72 WB stelt dat de beheersvisie moet gebaseerd zijn op de beschrijvende onderdelen van het beheersplan (identificatie van het goed, afbakeningsplan, historische nota, inventarisatie van erfgoedelementen en situering en beschrijving van erfgoedwaarden). De raad ondersteunt de ambitie om de kwaliteit van beheersplannen te bewaken en bij de opmaak meer de focus te leggen op het expliciteren van de te nemen maatregelen om de doelstellingen te realiseren. Het is evenwel de vraag of voorliggende, beperkte, wijziging hieraan tegemoet kan komen. De raad vraagt de ambities met betrekking tot de inhoud van beheersplannen expliciet in het verslag van de Vlaamse Regering op te nemen, zodat de dossierlast effectief verminderd kan worden zoals vooropgesteld in de conceptnota.

Het wijzigingsartikel introduceert daarnaast de mogelijkheid om een ontwikkelingstraject tot open erfgoed in een beheersplan op te nemen en hiervoor een verhoogde premie te bekomen. De raad ondersteunt deze mogelijkheid. Dit getuigt van een vernieuwende kijk op de ontwikkeling en openstelling van erfgoed en is duidelijk een stap vooruit.

Naar analogie met de aangepaste regeling voor open erfgoed introduceren artikelen 145 en 146 WB de mogelijkheid om varend erfgoed via een ontwikkelingstraject tot opengesteld varend erfgoed te ontwikkelen en hiervoor een verhoogde premie van 80% te krijgen. Ook dit beoordeelt SARO positief.

Reactie: *De gevraagde verduidelijking is toegevoegd aan het verslag.*

Goedkeuringsprocedure.

Artikel 74 WB vervangt de verplichte publicatie van de goedkeuringsbeslissing in het Belgisch Staatsblad door de digitale ontsluiting van goedgekeurde beheersplannen op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed. SARO ondersteunt het principe van digitale publicatie in functie van kennisontsluiting, maar wijst tegelijk op de privacy- en veiligheidsrisico's verbonden aan beheersplannen die betrekking hebben op interieurs, cultuurgooderen of private goederen. SARO vraagt dat voor private goederen de publicatie van de maatregelen zich beperkt tot algemene termen en dit zonder specifieke beschrijving van goederen. Een uitvoeringskader moet de regels hiervoor bepalen.

Aanvullend merkt SARO op dat geen beroepsmogelijkheid bestaat in geval van weigering van een beheersplan. Hoewel de mogelijkheid bestaat om een onvolledig bevonden beheersplan aan te passen

om alsnog voor goedkeuring in aanmerking te komen, meent de raad dat een beroepsprocedure moet worden inschreven.

Reactie: *er bestaat een algemene beroepsprocedure, omschreven in artikel 8.1.10: "De zakelijkrechthouder, de gebruiker of de gemachtigde kan tegen de beslissingen die genomen zijn met toepassing van dit hoofdstuk, een georganiseerd administratief beroep instellen bij de minister". Het is bijgevolg niet nodig een specifieke beroepsprocedure te voorzien.*

Geldigheidsduur.

Het is positief dat met artikel 75 WB de geldigheidsduur van beheersplannen wordt opgetrokken van 20 naar 24 jaar. Het verslag verduidelijkt dat er geen overgangsmaatregel is voorzien; de verlenging geldt automatisch voor alle goedgekeurde beheersplannen. Lopende aanvragen worden afgehandeld volgens de bepalingen die golden bij opstart van de goedkeuringsprocedure (art. 149 WB).

Reactie: *waarvan akte.*

Rapportageverplichtingen en evaluatiemodaliteiten.

Artikel 76 WB stelt de rapportageverplichtingen en de evaluatiemodaliteiten van beheersplannen scherp. Het voorziet in een rapportage om de zes jaar, waarbij het rapport minstens bestaat uit een onderhoudslogboek. Het verslag verduidelijkt: *'Deze scherpstelling komt enerzijds tegemoet aan een behoefte aan een meer effectieve, uniforme en consequente aanpak voor de opvolging van beheersplannen (wat de kwaliteit van beheersplannen te goede zal komen), en activeert beheersplannen anderzijds als referentiedocument voor het verlenen van premies (en in het bijzonder de bijkomende premie van 10 procent, zie art. 115).'*

De raad kan deze wijzigingen ondersteunen; SARO wees er immers eerder op dat in de praktijk beschermen te weinig wordt gevolgd door een effectieve uitvoering van de beheersvisie. De raad heeft wel vragen ten aanzien van de argumentatie dat de voorgestelde wijzigingen 'beheersplannen activeren als referentiedocument voor het verlenen van premies'. Een beheersplan zal immers niet vereist zijn voor het bekomen van de bijkomende 10%-premie.

Reactie: *Betreffende precisering slaat vooral op de situaties waarin voor het bekomen van een premie een beheersplan vereist is. Desgevallend kan het ook dienen als referentiedocument voor de bijkomende premie van 10 procent. In gevallen waar er geen beheersplan is of geen beheersplanverplichting geldt, moeten onderhoudslogboeken en toestandsrapporten als referentiedocumenten kunnen volstaan.*

Erkenningsvoorwaarden open erfgoed.

Zoals aangekondigd in de conceptnota sleutelt het wijzigingsbesluit ook aan de erkenningsvoorwaarden. Het evaluatierapport en de conceptnota wezen daarbij op de noodzaak om het exclusieve karakter van het open erfgoed te doorbreken.

Artikel 90 WB herwerkt de huidige acht erkenningsvoorwaarden naar vier voorwaarden. Het 'kerncriterium' wordt: *'de openstelling is inspirerend voor Vlaanderen of een ruimer gebied op de volgende vlakken: a) de manier waarop en de frequentie waarmee de locatie wordt opengesteld en de keuzes die daarbij worden gemaakt; b) de wijze van beheer van de site, inclusief de publiekswerking; c) de netwerking en complementariteit met andere sites die erkend zijn als open erfgoed.'* SARO vindt het positief dat de aanpassingen aan de erkenningsvoorwaarden meer duidelijkheid scheppen.

Reactie: *waarvan akte.*

Erkenningsprocedure open erfgoed.

Ook de erkenningsprocedure voor open erfgoed wordt gewijzigd. Artikel 91 WB koppelt de erkenningsprocedure voor open erfgoed los van een beheersplan. Dit is positief. Dit artikel bepaalt

verder dat een erkenning als open erfgoed geldt voor een periode van 12 jaar en op eigen vraag of op initiatief van het agentschap kan gebeuren. Het verslag stelt dat open erfgoed op die manier kan uitgroeien tot een kwaliteitslabel. SARO ondersteunt de nieuwe mogelijkheid van een erkenning op initiatief van het agentschap maar vraagt hiervoor wel een transparant afwegingskader en een duidelijke strategie die aangeeft wat de ambitie is van de Vlaamse overheid met dit label. Dit kan ertoe bijdragen dat meer onroerend erfgoed op een kwalitatieve manier ontsloten wordt. De raad benadrukt dat een dergelijk initiatief steeds in samenspraak met de eigenaar of beheerder moet gebeuren.

Wat de bepaling betreft dat een erkenning als open erfgoed op initiatief van het agentschap kan worden ingetrokken, wijst SARO op het ontbreken van een beroepsmogelijkheid. Ook in geval van weigering van een erkenning als open erfgoed wordt geen beroepsmogelijkheid voorzien. SARO meent dat een beroepsprocedure moet worden ingeschreven.

Reactie: *het spreekt vanzelf dat een erkenning als open erfgoed nooit tegen de wil van de eigenaar of beheerder zal worden doorgevoerd. Inzake de beroepsmogelijkheid kan opnieuw worden verwezen naar de hoger vermelde, algemene beroepsprocedure, omschreven in artikel 8.1.10.*

Stilzwijgende verlenging.

Voor reeds erkend open erfgoed voorziet artikel 150 WB een overgangsmaatregel waarbij de erkenning gedurende de looptijd van het beheersplan blijft gelden en na afloop automatisch en stilzwijgend wordt verlengd met 12 jaar. De keuze voor een stilzwijgende verlenging wordt niet gemotiveerd.

Bovendien is de introductie van de stilzwijgende verlening opvallend gezien diverse stilzwijgende procedures worden geschrapt wegens klantvriendelijk. Het betreft meer bepaald de stilzwijgende ontvankelijkheid van erkenningsaanvragen (art. 3.4.4, 3.5.5, 3.6.4 en 3.7.5 Onroerenderfgoedbesluit), de stilzwijgende weigeringen met betrekking tot (geïntegreerde) beheersplannen (art. 8.1.6, 8.1.9, 8.1.10, 8.3.6 en 8.3.11 Onroerenderfgoedbesluit) en de stilzwijgende beslissing inzake subsidietoekenning voor intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (art. 10.1.8 Onroerenderfgoedbesluit). SARO wijst er op dat het ontbreken van dergelijke procedures zeer problematisch kan zijn in die gevallen waar de overheid nalaat een beslissing te nemen. De burger kan dan immers geen beroep instellen, wat tevens bijzonder klantvriendelijk is. SARO dringt er op aan hiervoor een oplossing uit te werken.

Reactie: *Voor nieuw erkend open erfgoed geldt er een stilzwijgende verlenging van de 12-jarige geldigheidsduur van de erkenning (zie nieuw ontworpen artikel 8.4.2, §2). Die werkwijze wordt voor reeds erkend erfgoed consequent toegepast.*

Bij de erkenningen van actoren wordt in de aanvraagprocedure gebruik gemaakt van een stilzwijgende ontvankelijkheid (art. 3.4.4, 3.5.5, 3.6.4, 3.7.5 Onroerenderfgoedbesluit): er moet per beveiligde zending een ontvankelijkheidsbewijs of een verzoek tot aanvulling verstuurd worden binnen de 15 dagen na ontvangst van de aanvraag, indien niet dan wordt de aanvraag stilzwijgend ontvankelijk geacht. Dit is een weinig pertinente stilzwijgende beslissing: een stilzwijgende ontvankelijkheid betekent niet dat het dossier daardoor goedgekeurd kan worden én het maakt een beveiligde zending nodig om het verstrijken van de 'stilzwijgende' ontvankelijkheidstermijn te kunnen vaststellen. Dit is weinig klantvriendelijk én verhindert een volledig elektronische aanvraagprocedure. Bovendien is het agentschap nog steeds verplicht een beslissing te nemen binnen de algemene behandelingstermijn van 60 dagen (zie artikel 3.5.5). Brengt het agentschap de aanvrager niet binnen de dertig dagen na het verstrijken van die 60 dagen op de hoogte van een beslissing, dan wordt de beslissing stilzwijgend geweigerd. Het wijzigingsbesluit laat de stilzwijgende weigering vermeld in artikel 3.5.5, laatste lid, 3.6.4, laatste lid en 3.7.5, laatste lid ongewijzigd. Het klopt dus niet dat door het schrappen van de stilzwijgende ontvankelijkheid de aanvrager geen beroep meer kan instellen.

V. PREMIES

Richtlijn betoelaagbaarheid

Onvolledige omzetting richtlijn. Het wijzigingsbesluit bevat enkele wijzigingen die gericht zijn op juridische doorvertaling van de richtlijn van 10 maart 2017 over de betoelaagbaarheid van beheersmaatregelen, werkzaamheden of diensten voor bouwkundig erfgoed.

Een aantal elementen uit de richtlijn werden evenwel niet in het besluit geïntegreerd. Het gaat bijvoorbeeld om de duiding die de richtlijn geeft bij de term 'storende lacune'. Artikel 113 WB voorziet in het schrappen van de dossiercategorie 'niet meer aanwezige waardevolle elementen' - waarvoor geen erfgoedpremie kon worden bekomen - inclusief de bestaande uitzondering voor reconstructie van een storende lacune. Hierdoor is het onduidelijk of de reconstructie van storende lacunes in de toekomst nog betoelaagd zal worden en onder welke voorwaarden. Het verslag geeft hieromtrent geen duidelijk antwoord.

Ook de verduidelijking die de richtlijn geeft bij artikel 11.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit - meer bepaald de ruime scope en de begrippen 'noodzakelijkheid' en 'herwaardering' - wordt niet in het Onroerenderfgoedbesluit omgezet. Dit geldt ook voor de duiding bij de betoelaagbaarheid van ingrepen aan orgels. De raad vraagt de richtlijn volwaardig door te vertalen zodat geen parallelle regels meer bestaan en het besluit als enige referentiekader duidelijk is.

Reactie: het begrip 'storende lacune' is welbewust geschrapt uit de regelgeving, enerzijds omdat de interpretatie van het begrip 'storende lacune' onmogelijk kan worden geobjectiveerd, anderzijds omdat de omgang met 'niet meer aanwezige waardevolle elementen' genuanceerder en beter gekaderd wordt ingevuld in het Charter van Venetië. Dat het enkel kan worden overwogen als het ook storende lacunes betreft, is een nodeloze en uit zijn verband gehaalde technische precisering die niet in de premierregelgeving thuis hoort. Om dezelfde reden worden ook de in de richtlijn opgenomen preciseringen voor orgelrestauratiedossiers niet in premierregelgeving omgezet.

Het invullen van 'niet meer aanwezige waardevolle elementen' is een vorm van herwaardering en kan als dusdanig aanvaardbaar en betoelaagbaar zijn. Het verslag is in die zin aangescherpt. De interpretatie die de richtlijn biedt ten aanzien van 'noodzakelijkheid' en 'herwaardering', en met name het afgrenzen ervan in functie van het inhoudelijk aanvaarden van een ingreep of het betoelagen ervan wordt als te onvolkomen ervaren om definitief in regelgeving om te zetten. Ter zake is een intensief visietraject nodig, dat mogelijk ook meer verregaande aanpassingen aan het financieringssysteem impliceert. Hoewel de opmerking van de SARO terecht is, overstijgt dit de scope van het voorliggende aanpassingsbesluit.

Betoelaagbare dossiercategorieën.

Het artikel 113 WB integreert de richtlijn voor zover deze betrekking heeft op de betoelaagbaarheid van comfort- en isolatiewerkzaamheden, beveiligingswerkzaamheden, of werkzaamheden of diensten opgelegd door andere regelgevingen en de betoelaagbaarheid van onderhoudswerken. Het huidige artikel 11.2.4 van het Onroerenderfgoedbesluit, waarin de dossiercategorieën zijn opgenomen waarvoor geen erfgoedpremie kan worden bekomen, wordt daarbij integraal vervangen. Tegelijk wordt geopteerd voor een positieve formulering waardoor het nieuwe artikel 11.2.4 van het Onroerenderfgoedbesluit de dossiercategorieën bevat die 'eveneens in aanmerking komen voor een erfgoedpremie'.

Het betreft enerzijds ingrepen in functie van regulier onderhoud, zoals opgenomen in de vastgestelde lijst met forfaitaire werkzaamheden. Anderzijds betreft het energiebesparende maatregelen (op basis van een energieaudit), beveiligingsmaatregelen en werkzaamheden die opgelegd zijn door andere regelgevingen voor zover hiervoor erfgoedkenmerken en -elementen moeten worden aangepast of randvoorwaarden worden gesteld vanuit onroerend erfgoed die een meerkost met zich meebrengen. Het verslag verduidelijkt dat het volledige bedrag van de meerkost zal worden gedekt. De raad kan de betoelaging van beide dossiercategorieën ondersteunen en vindt het positief dat het meerkostprincipe inzake energiebesparende maatregelen uit de 'richtlijn betoelaagbaarheid' in regelgeving wordt omgezet. Het is tevens positief dat voor de berekening van deze meerkosten een

rekenblad wordt gehanteerd. SARO vraagt wel aandacht voor de verdere operationalisering van dit principe in de gevallen waar de meerkosten het gevolg zijn van beveiligingswerkzaamheden of werkzaamheden opgelegd door andere regelgevingen.

SARO merkt wel nog op dat de term 'eveneens' tot verwarring kan leiden. Het is niet geheel duidelijk op welke manier het nieuwe artikel 11.2.4 van het Onroerendergoedbesluit moet worden samen gelezen met artikel 11.2.1 van het Onroerendergoedbesluit waarin generiek wordt bepaald dat een erfgoedpremie kan worden toegekend 'voor beheersmaatregelen, werkzaamheden of diensten die noodzakelijk zijn voor het behoud of de herwaardering van erfgoedkenmerken en -elementen van een beschermd goed' én waarin de dossiercategorieën worden vermeld waarvoor een beheersplan vereist is. De raad wijst op de zeer brede scope van het artikel 11.2.1 van het Onroerendergoedbesluit waardoor het onduidelijk is of artikel 11.2.4 van het Onroerendergoedbesluit hierop een aanvulling betreft dan wel een precisering. Verder vraagt de raad te verduidelijken of voor de dossiercategorieën vermeld in artikel 11.2.4 van het Onroerendergoedbesluit steeds een beheersplan verplicht is.

Reactie: *Deze opmerking is terecht. Betreffende passage van het besluit werd geherformuleerd.*

Beheersplanverplichting

Beheersplanverplichting. De conceptnota kondigde aan dat de verplichting tot het hebben van een geldig goedgekeurd beheersplan om in aanmerking te komen voor een erfgoedpremie zou worden beperkt tot 'beheersmaatregelen, werkzaamheden of diensten aan of in werelderfgoederen, beschermde stads- en dorpsgezichten, beschermde cultuurhistorische landschappen en beschermde archeologische sites. Ook bij grote of langdurige werkzaamheden aan of in beschermde goederen of erfgoedlandschappen waarvoor een meerjarenpremie-overeenkomst wordt afgesloten geldt dat er een goedgekeurd beheersplan moet zijn.'

Het artikel 112 WB geeft invulling aan de voorziene beperking. Hierbij blijkt dat enigszins afgeweken wordt van het voorstel uit de conceptnota en dat voor de meeste categorieën de beheersplanverplichting wordt behouden.

Zo wordt open erfgoed toch weerhouden als categorie die verplicht een beheersplan moet opstellen om in aanmerking te komen voor een premie. En voor de erfgoedlandschappen leek de conceptnota nog uit te gaan van cumulatie met grote of langdurige werken waarvoor een meerjarenpremieovereenkomst werd gesloten. Nu worden 'erfgoedlandschappen, 'meerjarenpremieovereenkomsten' en 'combinatie van gespecialiseerde werken' als drie afzonderlijke categorieën behouden. Het is onduidelijk of de finale keuze voor het al dan niet verplichten tot opmaak van een beheersplan voortvloeit uit de in de conceptnota aangekondigde inhoudelijke evaluatie van beheersplannen. SARO drong hier op aan.

Het is positief dat voor werelderfgoed een UNESCO-managementplan voor de locatie of het project als goedgekeurd beheersplan geldt. De raad merkt op dat dergelijk managementplan door UNESCO goedgekeurd moet zijn. Het is onduidelijk welke sites in Vlaanderen reeds zo'n goedgekeurd plan hebben. Het is tevens onduidelijk of de beheersplanverplichting ook geldt voor erfgoed binnen de UNESCO-bufferzones. Enerzijds vereist een globale beheersvisie voor werelderfgoed ook een beheersvisie op de bufferzone, anderzijds heeft deze maatregel grote gevolgen voor steden zoals Gent, Brugge en Antwerpen.

Reactie: *Het wijzigingsbesluit vertaalt getrouw de in de conceptnota voorziene aanpassingen en voorziet geen bijkomende interpretatie. Beheersplannen blijven alleen verplicht in situaties met een hogere dossiercomplexiteit, hetzij door de aard van het erfgoed, hetzij door de aard van het project. De beperking van de beheersplanverplichting staat los van de evaluatie van de ingediende beheersplannen, maar het blijft wel de bedoeling om de kwaliteit van beheersplannen te verhogen op basis van het monitoren van resultaten. Er wordt immers ook duidelijk ingezet op het promoten van beheersplannen in contexten waar ze voor de erfgoedbeheerder een meerwaarde kunnen bieden.*

Inzake UNESCO-managementplannen moet worden opgemerkt dat dergelijke plannen een verplichting zijn voor erkende werelderfgoederen. Bij nieuwe werelderfgoederen wordt zo'n plan mee geëvalueerd in het kader van de erkenningsprocedure. Een werelderfgoednominatie kan m.a.w. vertraging oplopen wanneer het managementluik niet in orde is. Voor oudere werelderfgoederen was zo'n managementplan of -systeem nog geen verplichting. Unesco vraagt ondertussen inderdaad dat ook voor deze werelderfgoederen zo'n plan zou worden opgemaakt, maar het is voorlopig nog geen verplichting. Het is ook niet zo dat deze post factum managementplannen of -systemen worden gecontroleerd of goedgekeurd. Unesco neemt er tot nu toe enkel akte van. Het aantal Vlaamse werelderfgoederen met een gefinaliseerd Unesco-managementplan is voorlopig nog eerder beperkt. Het gaat om enkele belforten (Antwerpen, Mechelen), de historische binnenstad van Brugge, het Zoniënwoud, ... Er zijn ook een aantal plannen in opmaak, o.a. voor de door Le Corbusier ontworpen woning Guiette. Wel is het zo dat een managementplan doorgaans niet het vereiste detailniveau heeft om als basis te kunnen dienen voor het toekennen van een premie. Werken waarvoor de premie wordt aangevraagd, moeten namelijk in het plan worden aangehaald. Daarom wordt de gelijkschakeling tussen managementplannen en beheersplannen bij nader inzien geschrapt. Dat neemt niet weg dat managementplannen wel als basis kunnen dienen voor een beheersplan.

Premiepercentages erfgoedpremie

Verhoogde premie van 60%. Conform de conceptnota worden de premiepercentages aangepast: een basispremie van 40%, een verhoogde premie van 60% en een bijkomende premie van 10%. Het basispremiepercentage van 40% werd met de recente wijziging van het Onroerenderfgoeddecreet decretaal verankerd.

De categorieën die in aanmerking komen voor de premie van 60% worden vastgelegd met artikel 114 WB. Het betreft de huidige categorieën die in aanmerking kwamen voor een premie van 60 of 80% alsook de nieuwe categorie van maalvaardige en opengestelde molens. Voor beschermde gebouwen voor erkende eredienst, beschermde goederen in eigendom van een lokaal bestuur en open erfgoed komt dit neer op een daling van het premiepercentage.

Voor een aantal categorieën introduceert artikel 114 WB bijkomende voorwaarden. Beschermde gebouwen in eigendom van een lokaal bestuur kunnen slechts een verhoogde premie krijgen indien zij een (niet-commerciële) publieksfunctie hebben. De raad ondersteunt deze regeling, maar merkt op dat de definitie van 'publieksfunctie' vaag is en in de praktijk voor verwarring en discussie kan zorgen. Er worden bijvoorbeeld geen kwantitatieve of kwalitatieve vereisten inzake openstelling vastgelegd.

Voor erkend open erfgoed wordt een verhoogde premie toegekend indien de locatie gedurende 12 jaar blijft voldoen aan de erkenningsvoorwaarden en gedurende deze periode minstens 50 dagen en 300 uur per jaar is opengesteld (art. 115 WB). Deze twee voorwaarden gelden tevens voor open erfgoed in ontwikkeling, naast de verplichting om binnen zes jaar na de eerste verhoogde premieaanvraag een effectieve erkenning als open erfgoed te bekomen.

Voor onderwijsgebouwen worden geen bijkomende voorwaarden opgelegd. Zij blijven genieten van een verhoogd percentage van 60%, zonder verplichtingen inzake de opmaak van een beheersplan of minimale openstelling. De motivering hiervoor ontbreekt.

Reactie: *Er wordt nota genomen van de bedenkingen. De herstructurering van de verhoogde premiecategorieën komt in feite neer op het in-kantelen van de vroegere 80-procent-categorie in de 60-procent-categorie om duidelijk gemotiveerde redenen. Het was daarbij niet de bedoeling om op grote schaal nuanceringen toe te voegen aan de voorwaarden waaraan betreffende dossiercategorieën nu al moeten voldoen. Voor de bestaande 60-procentcategorieën verandert er niets, en voor het gros van de huidige 80-procentcategorieën is er sprake van een status quo.*

Relatie premiepercentage en beheersplanverplichting.

De raad wijst erop dat de relatie tussen premiepercentage en beheersplanverplichting niet eenduidig is. Het verslag stelt hieromtrent enkel: *'de generieke beheersplanverplichting voor verhoogde erfgoedpremies wordt geschrapt'*, maar geeft geen verdere motivering.

Voor de nieuwe 40%-categorieën wordt soms wel en soms geen beheersplan verplicht. Voor de 60%-categorieën geldt in de meeste gevallen geen beheersplanverplichting meer en slechts voor een aantal van deze categorieën worden (minimale) voorwaarden opgelegd. Verder merkt de raad op dat voor UNESCO-werelderfgoed de nieuw ingevoerde beheersplanverplichting niet wordt gekoppeld aan een verhoogde premie. Daartegenover staat dat maalvaardige en publiek opengestelde molens als enige nieuwe categorie zullen kunnen genieten van een verhoogde premie en dit zonder beheersplanverplichting. Vanuit het idee dat een beheersplan verplicht wordt gemaakt voor de 'complexe gevallen' – zoals UNESCO-werelderfgoed – lijkt dit niet logisch. Immers, de opmaak en uitvoering van zo'n beheersplan zal een complexe aangelegenheid zijn, waardoor net in die gevallen een verhoogde premie aangewezen is. Dit in tegenstelling tot het relatief minder complexe geval van een individuele molen. De raad vraagt aldus verdere verduidelijking van de relatie tussen het premiepercentage en de verplichting van een beheersplan.

Reactie: *Het schrappen van de generieke verplichting wordt wel degelijk geduid. De verplichting blijft overeind voor erfgoedstatuten of erfgoedprojecten die een complexe aard hebben en staat los van de premiepercentages. Erfgoedpremies zijn ook bedoeld voor het uitvoeren van beheersplannen en niet voor het opmaken ervan. Hoewel het opmaken van een beheersplan complex kan zijn, geldt dat niet noodzakelijk voor de uitvoering ervan. Overigens maken verschillende Vlaamse werelderfgoederen wél aanspraak op een verhoogd percentage, omdat ze om andere redenen in een categorie met een 60%-premie vallen (bijv. als monument belforten die eigendom zijn van een lokaal bestuur).*

Bijkomende premie 10% voor voorbeeldige beheerders.

Het artikel 116 WB voert een bijkomende premie van 10% in voor 'voorbeeldige beheerders' die een consequent en kwaliteitsvol onderhoud gedurende 6 jaar kunnen aantonen uitgaande van een onderhouds-logboek. Het verslag verduidelijkt: *'Deze bijkomende premie vergt het aantonen van goed onderhoud (of in meer algemene zin de positieve ontwikkeling van de locatie). Het logboek en de toestandsrapportage moeten hieraan op een eenvoudige wijze tegemoet komen, zonder wezenlijke planlastverhoging. De premienemer kan deze verplichting desgewenst minimaal invullen, maar er kan worden geopteerd voor een uitvoeriger aanpak (cf. ook de toestandsrapporten van Monumentenwacht). Wel is er een belangrijke interactie met de opvolging van beheersplannen, die in het kader van de aanpassing van het Onroerenderfgoedbesluit actiever wordt geïmplementeerd, mede met het oog op het verhogen van de doelmatigheid van beheersplannen: het zijn geen administratieve verplichtingen, maar hulpinstrumenten bij het dagelijks beheer van erfgoed.'*

De raad ondersteunt de vereiste inzake consequent en kwaliteitsvol beheer, alsook de voorziene koppeling met het nieuwe instrument van het onderhoudslogboek. De raad erkent dat de aanvullende premie van 10% bij eigenaars en beheerders voor een belangrijke stimulans kan zorgen voor structureel regulier onderhoud. De maatregel lijkt wel enkel het accent te leggen op onderhoud in het verleden. Het is echter minstens even zinvol om ook een visie op het onderhoud in de toekomst te verwachten.

Inzake het 'onderhoudslogboek' en het 'toestandsrapport' (art. 1 WB) verduidelijkt het verslag dat deze instrumenten kaderen in de nieuwe bijkomende erfgoedpremie van 10% en moeten helpen bij het aantonen van goed onderhoud en dagelijks beheer van erfgoed. De raad beoordeelt de introductie van beide instrumenten positief. De raad vraagt nog verdere verduidelijking wat betreft de opmaak en de vereiste minimale invulling, de beoogde ondersteuning en de verhouding ten opzichte van de rapporten van Monumentenwacht.

Reactie: *Momenteel worden de nodige voorbereidingen getroffen voor de praktische invoering van de onderhoudslogboeken, toestandsrapporten en andere stavingsstukken die vereist zijn om in*

aanmerking te komen voor een bijkomende premie. Hierover wordt ten gepaste tijde gecommuniceerd.

Bijkomende premie 10% voor vzw's.

Artikel 116 WB voorziet een bijkomende premie van 10% voor vzw's die het herstel en het beheer van beschermde goederen of erfgoedlandschappen tot doel hebben. Het verslag motiveert: *'De aanvullende premie van 10 procent voor vzw's speelt in op organisaties (zoals Herita, Kempens Landschap, ...) die op het vlak van de onroerenderfgoedzorg een voorbeeldrol opnemen of bijdragen aan het verhogen van het draagvlak voor onroerenderfgoedzorg. De voorwaarden zijn strikt: het hoofddoel van de vereniging moet onroerenderfgoedzorg zijn, de portefeuille moet voor het merendeel uit beschermd onroerend erfgoed bestaan en er moet sprake zijn van een beheerscontinuïteit. Door de tweede aanvullende premie kunnen zij (als enige) een zeer voordelig premieniveau van 80 procent behalen. Dit ondersteuningsniveau ligt in de lijn van een stimuleringsbeleid dat al jarenlang wordt gevoerd ten aanzien van deze doelgroep.'*

De raad kan de ondersteuning van actoren en beheerders met een voorbeeldfunctie op vlak van erfgoedbeheer en -ontwikkeling onderschrijven. Het is voor de raad wel onvoldoende duidelijk waarom enkel vzw's in aanmerking komen. De raad meent dat de bijkomende premie moet worden opengesteld voor iedereen die aan de voorwaarden voldoet (vzw's, stichtingen,...). SARO vraagt om ook rekening te houden met de nakende afschaffing van de vzw-wetgeving, de vervanging door een eengemaakt wetboek van vennootschappen en verenigingen en het feit dat vzw's ook volop commerciële activiteiten zullen mogen uitoefenen als dit hun doel ondersteunt.

Om in aanmerking te komen voor de bijkomende premies van 10% dienen de nodige stavingstukken te worden voorgelegd. De artikelen 118, 123 en 125 WB verwijzen naar o.a. het onderhoudslogboek en de vzw-statuten. Het is onduidelijk of, conform de conceptnota, tevens facturen moeten worden voorgelegd waaruit regulier onderhoud en goed beheer blijkt. Ook overgangsmaatregel artikel 153 verduidelijkt onvoldoende wat er onder 'duidelijke stavingstukken' kan worden verstaan.

Reactie: *Inzake de stavingsstukken: zie hoger. Inzake de opmerkingen over vzw's: de Raad wijst terecht op een beperkte invalshoek. Het regelgevingsvoorstel is dan ook verruimd tot verenigingen en stichtingen met rechtspersoonlijkheid die een belangeloos doel nastreven.*

Erfgoedpremie voor ingrepen in functie van ontsluiting.

Het artikel 116 WB sleutelt aan de bestaande erfgoedpremie van 20% voor ingrepen in functie van de verbeterde inhoudelijke of fysieke ontsluiting van open erfgoed (in ontwikkeling). In overeenstemming met de 'richtlijn betoelaagbaarheid' wordt bepaald dat het moet gaan om ingrepen aan de locatie zelf die een fysiek en permanent karakter hebben. De raad betreurt dit. Even belangrijk is het bewaken van de intellectuele toegankelijkheid van erfgoed, zodat diverse leeftijds- en maatschappelijke groepen het erfgoed elk op hun niveau kunnen beleven.

De term 'aanvullende premie' (gewijzigd art. 11.2.12,§3 Onroerenderfgoedbesluit) wekt bovendien verkeerdelijk de indruk dat deze premie bovenop het premiepercentage van 40% of 60% wordt toegekend, terwijl het gaat om een aparte premie voor specifieke werkzaamheden. De raad vraagt het niet-cumulatieve karakter van deze premie in het besluit te expliciteren.

Reactie: *De tekst van het besluit en het verslag werd aangepast, zodat duidelijker wordt dat de 20-procent-categorie een afzonderlijke premiecategorie is, met een andere focus dan de eigenlijke erfgoedpremie. Het gaat wel degelijk niet over een premie die neerkomt op het verhogen van de premie van 40 of 60 procent (wat wel het geval is voor de bijkomende premies van 10 procent). Het beperken van de scope van de premie tot locatiegebonden, fysieke en permanente toevoegingen is welbewust en respecteert de geest van de erfgoedpremies, die enkel de locatie zelf betreffen. Uiteraard is het belangrijk dat de intellectuele toegankelijkheid wordt verzekerd, maar dit is net een uitgangspunt om als open erfgoed erkend te kunnen worden en kan dus via de erkenningsvoorwaarden worden opgevolgd.*

Andere premies

Premie buitensporige opgravingskosten. Aan de bestaande premie 'buitensporige opgravings-kosten' worden drie wijzigingen doorgevoerd. Ten eerste stemt artikel 1 WB de definitie voor deze premie af op de nieuwe opvolgingsprocedures inzake archeologisch onderzoek (akte name). Ten tweede regelt artikel 137 WB, conform de conceptnota, de verhoging van de premie van 40% naar 80%. Tenslotte voorziet artikel 138 WB een tussenstap in de aanvraagprocedure, dit in functie van de beoordeling van de administratieve ontvankelijkheid en zodat bijstellingen desgevallend mogelijk worden.

SARO beoordeelt de geplande verhoging van deze premie positief, maar vraagt opnieuw om deze financiële ondersteuningsmaatregel voor iedereen toegankelijk te maken. Minstens moet de definitie voor 'kleinschalige onderneming' worden afgestemd op de Europese definitie voor KMO: een kleine onderneming heeft minder dan 50 personen (VTE) werkzaam en de jaaromzet of het jaarlijkse balanstotaal overschrijdt 10 miljoen euro niet.

Reactie: *De krijtlijnen voor de bepalingen met betrekking tot de premie voor buitensporige opgravingskosten en de archeologische solidariteitsfondsen zijn uitgezet in de Conceptnota voor het uitvoeringsbesluit bij het Onroerendergoeddecreet, die door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd op 25 januari 2013 (samen met de definitieve goedkeuring van het Onroerendergoeddecreet). Daarin werden onder meer keuzes gemaakt over de exclusiviteit tussen fonds en premie en de doelgroepen voor beide instrumenten.*

Premie archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem.

In navolging van de conceptnota wordt deze nieuwe premie ingevoerd. Artikel 1 WB legt hiervoor de definitie vast. Verder wordt een volledig nieuwe afdeling aan hoofdstuk 11 van het Onroerendergoedbesluit toegevoegd. Artikel 141 WB legt de concepten, structuur en procedures met betrekking tot deze nieuwe premie vast. Deze bepalingen zijn volledig gespiegeld aan de procedure voor de premie voor buitensporige opgravingskosten.

De invoering van deze nieuwe premie is positief. Naar analogie met de premie voor buitensporige opgravingskosten vraagt de raad deze toegankelijk te maken voor iedereen die verplicht is archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren.

Reactie: *De krijtlijnen voor de bepalingen met betrekking tot de premie voor buitensporige opgravingskosten en de archeologische solidariteitsfondsen zijn uitgezet in de Conceptnota voor het uitvoeringsbesluit bij het Onroerendergoeddecreet, die door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd op 25 januari 2013 (samen met de definitieve goedkeuring van het Onroerendergoeddecreet). Daarin werden onder meer keuzes gemaakt over de exclusiviteit tussen fonds en premie en de doelgroepen voor beide instrumenten. In navolging van deze conceptnota geldt voor de premie archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem dat deze volledig gespiegeld wordt aan de premie voor buitensporige opgravingskosten.*

Premie opmaak beheersplan.

Conform de conceptnota schrappen de artikelen 127, 129, 130 en 131 WB alle bepalingen inzake de premie voor opmaak van een beheersplan. SARO beoordeelde het schrappen van deze onderzoekspremie reeds negatief. De raad wees op de meerwaarde van het instrument van het beheersplan, dat tot stand is gekomen vanuit een visie waarin onderhoud en beheer - planmatig en op lange termijn - primieren boven restauratie. Een planmatige aanpak zorgt bovendien voor een grotere betrokkenheid van eigenaars, gebruikers en beheerders. SARO stelde voor om het instrument van de beheersplannen te beschouwen als een essentieel onderdeel van het onroerendergoedbeleid. De raad drong aan op een stimulerend beleid en maximale inzet op dit instrument, in het bijzonder voor het faciliteren en stimuleren van de opmaak van beheersplannen binnen grotere beschermde gehelen met verschillende actoren.

De raad benadrukte eerder ook de noodzakelijke samenhang tussen het premiestelsel en het instrument van de beheersplannen en stelde dat het schrappen van de onderzoekspremie voor de opmaak van een beheersplan niet vanuit louter budgettaire overwegingen mag gebeuren. Aanvullend vroeg SARO minstens het recht op de onderzoekspremie te behouden voor zij die verplicht zijn een beheersplan op te maken. Ook in geval van beheersplannen binnen grotere beschermde gehelen met verschillende actoren waarbij samenwerking, een eventuele beheerscommissie en facilitatoren, de uitwerking van het beheersplan mogelijk maken, is de onderzoekspremie essentieel. De introductie en toepassing van het meerkostprincipe in het wijzigingsbesluit onderbouwt deze stelling.

Reactie: *Waarvan akte. Het schrappen van deze onderzoekerspremiecategorie is niet zozeer ingegeven door budgettaire overwegingen, maar vanuit de vaststelling dat het betoelagen van de opmaak van beheersplannen niet noodzakelijk doelmatig is, zeker niet in een context waar ze ook een voorwaarde zijn voor het bekomen van een erfgoedpremie. Een beheersplan is geen dossierformaliteit of een betoelaagbare post, maar een instrument dat degelijk beheer moet ondersteunen.*

4. ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING

Ter wille van de leesbaarheid volgt het verslag de hoofdstukkenstructuur van het besluit.

Sommige aanpassingen zijn van generieke aard, en betreffen meerdere artikels doorheen het besluit. Deze aanpassingen worden in de mate van het mogelijke per hoofdstuk gegroepeerd behandeld.

HOOFDSTUK 2. DEFINITIES

Artikel 1

Aan art. 2 van het besluit (definities) worden volgende definities toegevoegd:

- 'Erfgoedgemeenschap': deze definitie wordt geïntroduceerd in uitvoering van de in de beleidsnota onroerend erfgoed aangekondigde implementatie van de Faroconventie en is complementair aan de beslissingen in de conceptnota. Het is de bedoeling om de Faro-conventie te implementeren door een zacht stimuleringsbeleid te voeren, in de geest van de conventie, die een sterke bottom-up-aanpak propageert. Het activeren van erfgoedgemeenschappen is een centraal principe in de conventie. De definitie van erfgoedgemeenschappen is gebaseerd op deze in het Cultureelerfgoeddecreet. Het activeren van erfgoedgemeenschappen wordt ingebed in de erkenningsvoorwaarde voor onroerenderfgoedgemeenten en intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten (zie art. 3). Erfgoedgemeenschappen kunnen zowel professionele als vrijwillige actoren betreffen.
- 'Onderhoudslogboek' en 'toestandsrapport': deze interagerende instrumenten worden geïntroduceerd als referentie-instrument voor de bijkomende erfgoedpremie van 10 procent, die in uitvoering van de conceptnota wordt geïntroduceerd. Deze bijkomende premie vergt het aantonen van goed onderhoud (of in meer algemene zin de positieve ontwikkeling van de locatie). Het logboek en de toestandsrapportage moeten hieraan op een eenvoudige wijze tegemoet komen, zonder wezenlijke planlastverhoging. De premienemer kan deze verplichting desgewenst minimaal invullen, maar er kan worden geopteerd voor een uitvoeriger aanpak (cf. ook de toestandsrapporten van Monumentenwacht). Wel is er een belangrijke interactie met de opvolging van beheersplannen, die in het kader van de aanpassing van het Onroerenderfgoedbesluit actiever wordt geïmplementeerd, mede met het oog op het verhogen van de doelmatigheid van beheersplannen: het zijn geen administratieve verplichtingen, maar hulpinstrumenten bij het dagelijks beheer van erfgoed.

- Premie voor vooronderzoek met ingreep in de bodem: deze premie wordt geïntroduceerd in uitvoering van de conceptnota. De definitie legt de scope van de premie vast.

Volgende definities worden aangepast:

- Open erfgoed: deze definitie wordt vereenvoudigd wegens te grote overlap met de erkenningsvoorwaarden die in hoofdstuk 8 zijn uitgeschreven.
- Premie voor buitensporige opgravingskosten: deze definitie wordt aangepast aan de in uitvoering van de conceptnota doorgevoerde aanpassingen aan de opvolgingsprocedures voor archeologisch onderzoek: (archeologie)nota's worden niet langer bekrachtigd, wel wordt er akte van genomen.
- ZEN-erfgoed: deze definitie wordt vereenvoudigd en tegelijk verruimd, om zo beter in te spelen op de realiteit dat ZEN ook kan voortvloeien uit (evoluerende) beheersopties die in functie van onroerenderfgoedbeheer worden genomen. Dit geldt met name onder meer voor het beheer van cultuurhistorische landschappen. Voor zover beheerskeuzes referentie zijn om een locatie tot ZEN te verklaren, geldt een beheersplan uiteraard als belangrijk aanknopingspunt en is de uitvoering daarvan cruciaal.

De definitie van "cultuurgooderen" wordt geschrapt, aangezien deze ondertussen in het Onroerenderfgoeddecreet is opgenomen.

Tot slot worden ook de definities van "kleinschalige onderneming" en "kleinschalige vereniging" uit art. 11.7.3 naar hier verplaatst (zie art. 138).

HOOFDSTUK 3. INSTANTIES EN ACTOREN VAN HET ONROERENDERFGOEDBELEID

Artikel 2, 5-8, 13, 15-17, 21, 24-26, 33, 41-47

Volgende technische aanpassingen worden doorgevoerd:

- Art. 3.1.5 wordt geherformuleerd in functie van de keuze om termijnen consequent in dagen te definiëren. Gelijkwaardige wijzigingen worden voorzien in volgende artikels: 3.2.10, 3.3.10, 3.4.13;
- In art. 3.2.12 (schorsingsprocedure voor onroerenderfgoedgemeenten), 3.3.12 (schorsingsprocedure voor IOED), 3.4.15 (schorsingsprocedure voor onroerenderfgoeddepots) en 3.6.9 (schorsingsprocedure voor metaaldetectoristen) worden de termijnen waarbinnen betreffende actoren maatregelen moeten treffen in antwoord op een schorsingsbeslissing scherp gesteld. In art. 3.5.5 wordt de termijnbepaling in het vierde lid scherp gesteld;
- In art. 3.2.12, 3.3.6, 3.3.12, 3.4.4, 3.4.15, 3.5.4, 3.5.5., 3.5.14, 3.6.3, 3.6.4, 3.6.6, 3.6.12, 3.7.4, 3.7.5, 3.7.6, 3.7.13, 6.3.3, 6.4.1, 10.1.2, 10.1.10, 10.1.12, 10.1.13, 10.1.14, 10.1.27, 10.1.28, 10.3.10, 10.3.11, 11.2.21, 11.2.27, 11.2.31, 11.2.33, 11.2.40, 11.3.14, 11.3.15, 11.4.8, 11.4.9, 11.4.14 en 11.6.1 wordt de verwijzing naar de procedure "per beveiligde zending" vervangen door een schriftelijke verzending. Met "schriftelijk" wordt verzending per e-mail, per gewone brief of via een door het agentschap ter beschikking gesteld elektronisch platform bedoeld. Dit heeft geen inhoudelijke impact, maar kadert in de reductie van de vormvereiste van de beveiligde zending tot de gevallen "beveiligde zending" waar dit omwille van de rechtszekerheid absoluut vereist is. Daarnaast wordt de vormvereiste ook geschrapt voor documenten die de burger (of andere externe actoren) moet indienen (aanvragen voor subsidies, toelatingen, erkenningen...). Aan de burger wordt de keuze gelaten om die documenten in te dienen per e-mail, per gewone brief of via een door het agentschap ter beschikking gesteld elektronisch platform, wat de klantvriendelijkheid ten goede komt. De aanpassingen zijn in lijn

met de bijsturing van het Onroerendergoeddecreet in uitvoering van de conceptnota, en worden consequent doorheen het ganse besluit voorzien;

- In art. 3.2.12, 3.2.13, 3.3.12, 3.3.13, 3.4.15 en 3.4.16 wordt het woord 'uiterlijk' geschrapt in termijnformuleringen. Ook dit kadert in het streven naar meer uniforme, duidelijke en eenvoudige formuleringen;
- In art. 3.3.12 en 3.3.14 wordt het woord "intrekking" verruimd tot "intrekking of aanpassing". Dit kadert in de aanpassing, voorzien in art. 17;
- In art. 3.2.12, 3.2.14, 3.3.12, 3.3.14, 3.4.15, 3.4.17, 3.6.4, 3.6.9, 3.7.5, 3.7.11, 6.3.11, 6.3.15 en 6.3.26 wordt de term "kennisgeving" geïntroduceerd als generiek alternatief voor termen zoals "betekening" of "ontvangst";
- In art. 3.3.14 wordt een verkeerde verwijzing naar art. 3.2.12 en 3.2.13 rechtgezet;
- In art. 3.4.4, 3.5.5, 3.6.4 en 3.7.5 wordt de stilzwijgende ontvankelijkheid van erkenningsaanvragen geschrapt. De stilzwijgende procedure is klantvriendelijk, biedt niet altijd de vereiste rechtszekerheid en is soms ook hinderlijk voor het digitaal afhandelen van procedures;
- In art. 3.4.17 wordt de taalkundig foutieve zinsnede "neemt, wordt" vervangen door "wordt".

Artikel 3 en 11

Naar aanleiding van de komende gemeenteraadsverkiezingen worden de in art. 3.2.1 opgenomen erkenningsvoorwaarden voor onroerendergoedgebieden (de Vlaamse beleidsprioriteiten voor het beleidsveld onroerend erfgoed) licht geactualiseerd:

- Verruimen van de vereiste beleidsvisie inzake het 'actief behoud' van het onroerend erfgoed (prioriteit 1°) naar 'actief behoud, gebruik en herbestemming';
- Herformuleren van het verplicht 'ondersteunen van vrijwilligerswerking' (2°) tot 'ondersteunen en betrekken van erfgoedgemeenschappen' (zie art. 2, 1°);
- Aanpassen van de verplichtingen inzake het register (5°) aan de vernieuwde archeologieprocedure (introduktie van 'aktenaam', zie art. 52);
- Introduktie van inventarisatieplicht (6°) als bijkomende voorwaarde, in uitvoering van het Kerntakenplan van het agentschap.

Ter wille van de eenvormigheid wordt art. 3.3.2. (specifieke erkenningsvoorwaarden voor intergemeentelijke onroerendergoeddiensten, IOED) in lijn gebracht met art. 3.2.1:

- Expliciteren van de scope van het verwachte onroerendergoedbeleidsplan (2°, a): de beleidsvisie en plan van aanpak moeten actief behoud, gebruik en herbestemming betreffen, en complementair zijn aan het beleid op Vlaams niveau;
- Herformuleren van het verplicht 'ondersteunen van vrijwilligerswerking' (2°) tot 'ondersteunen en betrekken van erfgoedgemeenschappen'.

Artikel 4, 14, 20, 22 en 23

Volgende termijnbepalingen worden bijgesteld met het oog op uniformisering en rationalisering:

- art. 3.2.9 (rapportagebepalingen voor onroerendergoedgemeenten): de deadline wordt vervroegd van 31 juli tot 30 juni, zodat hij is afgestemd op de rapportagetermijnen bepaald in het kader van de BBC-cyclus;
- art. 3.3.9 (rapportagebepalingen voor IOED) en art. 3.4.12 (rapportagebepalingen voor erkende onroerendergoeddepots): de deadline wordt vervroegd van 31 juli tot 31 mei. Op die manier wordt de inhoudelijke rapportering over de uitvoering van het onroerendergoedbeleidsplan afgestemd op de financiële rapportering in het kader van de subsidiëring (zie hoofdstuk 10). Door de deadlines gelijk te schakelen, kunnen de rapporten ook op elkaar worden afgestemd: de financiële rapportering vergt immers ook inhoudelijk inzicht in de aanwending van de subsidie. Dit betekent ook efficiëntiewinst (tijdige uitbetaling van het subsidiesaldo).
- art. 3.4.3 (modelformulier voor de aanvraag tot erkenning als onroerendergoeddepot): vervroeging van de uiterste indiendatum voor het erkenningsformulier van 15 maart tot 15 januari. Art. 3.4.8 (uiterste beslissingstermijn voor een erkenningsaanvraag) wordt in gelijkaardige zin aangepast: het op de hoogte stellen van de aanvrager wordt vervroegd van 31 juli naar 31 mei. Deze aanpassingen spelen in op de termijnen voor het aanvragen en toekennen van subsidies (zie hoofdstuk 10) en dragen bij aan de afstemming van procedures.

Artikel 9

Art. 3.2.18 regelt de consequenties van een fusie voor erkende onroerendergoedgemeenten (cf. art. 18). In geval van een fusie worden bestaande erkenningen automatisch overgedragen naar de nieuw gevormde gemeente. Deze erkenningen behouden hun oorspronkelijke scope (ook als ze slechts een deel van de nieuwe gemeente betreffen). Bij het indienen van de nieuwe strategische meerjarenplanning in het kader van de BBC-cyclus past de erkende gemeente haar beleidsvisie aan in functie van haar gewijzigde grondgebied en organisatie. Als de nieuwe gemeente de erkenning niet wenst voort te zetten, moet ze een formele intrekking van de erkenning aanvragen.

Artikel 10

Art. 3.3.1 stelt voor intergemeentelijke onroerendergoeddiensten (IOED) de generieke voorwaarde om te voldoen aan de algemene voorwaarden inzake intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Volgende bijstellingen worden voorzien:

- De verwijzing naar het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking wordt uitgebreid met een verwijzing naar het decreet van 22 december 2017 over lokaal bestuur dat vanaf 01/01/2019 dergelijke samenwerkingsverbanden regelt;
- De voorwaarde dat het samenwerkingsverband uit minstens 3 gemeenten moet bestaan wordt uitgebreid met een bepaling dat eenzelfde gemeente slechts deel kan uitmaken van één erkende intergemeentelijke onroerendergoeddienst, dit om misbruiken te vermijden.
- Het is mogelijk dat een gemeente beslist om over te stappen van de ene naar de andere IOED, bijvoorbeeld omdat de nieuwe beter aansluit bij de geëvolueerde visies, of omdat de oude ophoudt te bestaan. De overstap houdt de mogelijkheid in dat een gemeente nog deel uitmaakt van de dienst die ze wil verlaten, op het moment dat de overstap zich aandient. Om een naadloze overgang mogelijk te maken, wordt een bijkomend lid ingevoegd: op het moment van een aanvraag tot erkenning of een aanvraag tot aanpassing van de erkenning kan een gemeente tijdelijk lid zijn van zowel de oude als de nieuwe IOED. Voorwaarde is wel dat de gemeente in datzelfde jaar uit de oude IOED stapt, hetzij door een aanpassing van de erkenning van de oude IOED aan te vragen (uittreding van de gemeente in kwestie), hetzij door de kennisgeving dat de oude IOED niet meer erkend wil zijn. Dat laatste is het geval wanneer een intergemeentelijke dienst ophoudt te bestaan en een of meerdere deelnemende gemeenten naar een andere dienst wensen over te stappen of een nieuwe dienst willen oprichten in een andere samenstelling. Bij

een nieuwe erkenningsaanvraag moet deze aanvraag tot aanpassing of kennisgeving van stopzetting rekening houden met de termijnen voor indiening van erkenningsaanvragen en dus gelijktijdig of eerder gebeuren.

Dit nieuwe lid dekt bovendien de situatie waarbij twee gemeenten die elk tot een andere intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst behoren fuseren, waardoor de nieuw gevormde gemeente binnen twee verschillende diensten valt. De gefuseerde gemeente moet dan kiezen tot welke IOED zij wenst te behoren, wat kan via een aanpassing van beide erkenningen. Ook hier zal gedurende het eerste jaar een tijdelijk lidmaatschap van twee intergemeentelijke diensten bestaan.

- Een nieuw ingevoegd laatste lid maakt duidelijk dat binnen eenzelfde intergemeentelijk samenwerkingsverband slechts één intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst erkend kan worden. Het is het intergemeentelijk samenwerkingsverband dat een erkenning als intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst aanvraagt. Daaruit volgt impliciet dat er maar één dergelijke erkenning per samenwerkingsverband kan zijn, ook al gebeurt de dienstverlening met betrekking tot onroerend erfgoed maar voor een deel van de gemeenten. Dit impliciete gevolg wordt expliciet gemaakt. Het maakt tevens duidelijk dat intergemeentelijke samenwerkingsverbanden waarvan het werkingsgebied overlapt, toch elk erkend kunnen worden als intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst, zo lang de dienstverlening op het vlak van onroerend erfgoed maar niet overlapt. Dit blijkt uit de samenlezing met het lid dat stelt dat een gemeente slechts deel kan uitmaken van één erkende IOED.

Artikel 12

Aan artikel 3.3.3 (modelformulier voor het aanvragen van een erkenning als IOED) worden 2 technische aanpassingen voorzien:

- Vervollediging van de scope van het formulier: niet alleen voor een erkenning, maar ook voor een wijziging van de erkenning. Deze verduidelijking komt nog in verschillende andere artikels aan bod en speelt in op de nieuw geïntroduceerde wijzigingsprocedure (cf. art. 18);
- Verbetering van een schrijffout.

Artikel 18

Dit artikel voorziet de toevoeging van een nieuw artikel, onder meer in antwoord op het in de conceptnota aangekondigde 'fusievriendelijker' maken van de regelgeving.

Art. 3.3.17 speelt in op de mogelijkheid dat de samenstelling van een intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst wijzigt (bijvoorbeeld door een fusie, doordat een gemeente uit het samenwerkingsverband stapt, of doordat een nieuwe gemeente wil deelnemen). Het nieuwe artikel regelt een procedure tot 'aanpassing van de erkenning' met een beperktere dossierlast dan een volledig nieuwe erkenningsprocedure. Voor gewijzigde samenwerkingsverbanden die niet meer voldoen aan de erkenningsvoorwaarden wordt de erkenning ingetrokken.

Artikel 19

Technische aanpassing aan art. 3.4.2 (aanvraagprocedure erkenning onroerenderfgoeddepot): de voorwaarden waaraan een depot moet voldoen om in aanmerking te komen voor een erkenning, blijven ook gelden eens het depot erkend is.

Artikel 27-28

Art. 3.5.1 wordt vervangen door een inleidend artikel voor de afdeling betreffende de aanduiding als erkende archeoloog. De oorspronkelijke inhoud van het artikel wordt opgeschoven naar een nieuw in te lassen art. 3.5.1/1. In art. 3.5.1 wordt het onderscheid tussen 2 types erkend archeoloog aangekondigd (type 1 bevoegd voor alle vormen van archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen vs. type 2 enkel bevoegd voor archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem), conform de conceptnota. De erkenningscriteria worden respectievelijk in art. 3.5.2 en 3.5.3 en de nieuw ingelaste art. 3.5.2/1 en 3.5.3/1 behandeld.

Artikel 29 en 145

Art. 3.5.2, dat vandaag de erkenningscriteria omschrijft om een natuurlijk persoon tot archeoloog te erkennen, wordt herschreven zodat de criteria enkel de erkenning als archeoloog type 1, natuurlijk persoon, betreffen. Conform de conceptnota worden de erkenningsvoorwaarden als volgt aangepast:

- Aanpassing van 3°, inzake de vereiste opgravingservaring: deze wordt gehalveerd van 1 jaar doorheen de voorbije vijf jaar tot 1 jaar doorheen de voorbije tien jaar. Dit komt in de praktijk neer op 240 werkdagen;
- Aanpassing van 5°, inzake de vereiste niet-schuldigheid aan inbreuken of misdrijven: de termijn van 5 jaar wordt gereduceerd tot 3 jaar, omdat het strafregister, dat als referentie geldt, slechts de voorbije 3 jaar registreert;
- Toevoeging van 8°: de code goede praktijk (CGP) onderschrijven en een opleiding ter zake gevolgd hebben. Het inrichten van en verplicht deelnemen aan opleidingen is een courante vereiste bij het reglementeren van beroepen in Vlaanderen: bodemsaneringsdeskundigen, MER-deskundigen, airco-energiesdeskundigen, milieucoördinatoren ... zijn verplicht een opleiding te volgen voor ze een erkenning als zodanig kunnen aanvragen. Deze verplichte opleidingen komen bovenop de gevraagde diplomaverenisten. Voor archeologen wordt een systeem van opleidingen ontwikkeld, zowel in het kader van de erkenningsprocedure als in geval van wijzigingen aan de regelgeving of de CGP. De opleidingen zijn kort (maximaal 2 werkdagen) en voldoende frequent, opdat ze geen impact hebben op procedures. Er wordt een overgangsmaatregel voorzien voor reeds erkende archeologen, opdat ze de tijd krijgen om zich met deze bepaling in regel te stellen;
- De erkenning van rechtswege vervalt door de invoering van de erkenning type 2.

Omdat het nieuwe erkennungssysteem interfereert met de bestaande erkenningen, worden overgangsbepalingen voorzien. Conform nieuw te introduceren artikels 13.3.20 en 13.3.21 zullen alle archeologen die al erkend zijn, automatisch beschouwd worden als archeoloog type 1, behoudens (de nu van rechtswege erkende) archeologen in dienst van gemeenten en intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten: zij worden automatisch archeoloog type 2. Wanneer zij het dienstverband van de gemeente of IOED verlaten, vervalt logischerwijze de erkenning. Als van rechtswege erkende archeologen in dienst van gemeenten of IOED een erkenning willen als type 1, kunnen zij hiervoor een aanvraag indienen. Hun erkenning wordt dus opgevolgd in toepassing van de vernieuwde regelgeving, hetgeen impliceert dat zij bijvoorbeeld ook gebonden zijn aan het volgen van opleidingen.

Artikel 30

Er wordt een nieuw art. 3.5.2/1 ingelast, inzake de erkenningsvoorwaarden voor archeologen, natuurlijk persoon, type 2. Dit spiegelt zich in grote lijnen aan de voorwaarden voor archeologen type 1. Voor deze categorie vervallen volgende vereisten:

- de expliciete opgravingservaring: deze zit vervat in de diplomaverenisten, die een minimale opgravingservaring impliceren (stage in het kader van de opleiding); Als dit kader er niet is (bijvoorbeeld bij de erkenning van buitenlandse beroepskwalificaties) moet deze minimale opgravingservaring anderszins worden aangetoond.

- en de vereiste om te beschikken over infrastructuur en faciliteiten voor bewaring en opslag van vondsten vervallen. Deze vereiste vloeit immers voort uit de bevoegdheid om op te graven, die archeologen type 2 niet hebben.

Artikel 31

Art. 3.5.3 (erkenning als archeoloog voor rechtspersonen en bijhorende erkenningen van rechtswege) wordt herschreven tot erkenningsartikel voor archeologen type 1, rechtspersoon. In het kader hiervan worden volgende aanpassingen aangebracht:

- Aanpassing van 4°: de minimumbezetting moet bestaan uit 1 natuurlijk persoon erkend als archeoloog type 1, waarvoor weliswaar de hogere ervaringsvereisten van 3 jaar (720 werkdagen) doorheen de voorbije 10 jaar blijven gelden;
- Aanpassing van 6°: de bepalingen met betrekking tot schuldigheid aan inbreuken of misdrijven geldt voor drie in plaats van vijf jaar (zie art. 29);
- De erkenning van rechtswege van universiteiten wordt uitgebreid naar vergunningsplichtige ingrepen in de bodem aan of in beschermde archeologische sites.

Artikel 32

In lijn met de aanpak voor natuurlijke personen, wordt ook voor de erkenning van rechtspersonen een nieuw artikel (3.5.3/1) ingelast, dat de erkenning type 2 behandelt. Deze spiegelt zich aan de erkenning type 1. Enig verschil is dat qua minimumbezetting ook een erkend archeoloog type 2 (natuurlijk persoon) volstaat.

Artikel 34

Art. 3.5.7, dat de geldigheidsduur van een erkenning als archeoloog bepaalt, wordt in functie van de gedifferentieerde erkenning geactualiseerd. Er wordt ook een duidelijke link voorzien met art. 3.5.7/1, dat de opvolgingsvoorwaarden regelt.

Artikel 35 en 40

Art. 3.5.7/1 (opvolgingsvoorwaarden voor erkende archeologen) wordt als volgt geactualiseerd:

- Het voor een natuurlijk persoon vereiste onderhoud van opgravingservaring na erkenning (huidig 4°) geldt enkel voor een archeoloog type 1 en wordt verlaagd van 1 jaar over een periode van 5 jaar naar 1 jaar over een periode van 10 jaar. Het automatische verval na een periode van inactiviteit uit artikel 3.5.12 wordt in dezelfde zin geactualiseerd;
- Er wordt een nieuw criterium toegevoegd dat peilt naar het bijwonen van bijscholingen zodat de kennis van onder meer de CGP en de regelgeving actueel blijft, ook na het bekomen van de erkenning;
- Er wordt een nieuw criterium toegevoegd dat de archeoloog toezicht moet houden op aspecten van het onderzoek die hij niet zelf uitvoert (dit is een reeds bestaande grond voor de evaluatie van archeologen). Daarmee wordt het toezicht op de erkenning beter afgestemd op de erkenningsvoorwaarden en de taakstelling van de erkende archeoloog.

Artikel 36

Er wordt een nieuw art. 3.5.7/2 ingelast, dat de mogelijkheid regelt om een erkenning als archeoloog type 1 aan te passen naar een erkenning als type 2, op vraag van de erkende archeoloog.

Artikel 37

Art. 3.5.8, dat de eventuele evaluatie van een erkend archeoloog regelt, wordt scherp gesteld door de scope van de eventuele evaluatie expliciet te verruimen van alleen de erkenningsvoorwaarden naar de opvolgingsvoorwaarden en de kwaliteit van het uitgevoerde archeologisch onderzoek. Dit versterkt de relatie tussen erkenning, opvolging en toezicht en draagt bij aan de keuze om bij remediëring uit te gaan van een zo minimaal mogelijke negatieve impact voor de initiatiefnemer.

Artikel 38 en 39

Art. 3.5.9, dat de schorsing van een erkend archeoloog regelt, wordt als volgt geactualiseerd:

- De formulering van de maximale schorsingstermijn van 120 dagen wordt geoptimaliseerd;
- De precisering van de scope van de toezichtsverwachtingen (2°) wordt van “veldwerk en correcte registratie” veralgemeend tot “archeologisch onderzoek”.

Art. 3.5.10 (schorsingsprocedure erkend archeoloog) wordt als volgt geactualiseerd:

- De verplichting om de schorsingsbeslissing in het Belgisch Staatsblad te publiceren wordt geschrapt: het betreft immers geen definitieve beslissing (intrekking) en er is geen direct effect op de mogelijkheid om activiteiten uit te voeren;
- De procedure waarbij de archeoloog kan reageren op de schorsing wordt scherp gesteld: de reactie kan schriftelijk worden bezorgd (niet per beveiligde zending, cf. art. 2), de reactie betreft niet alleen de erkennings-, maar ook de opvolgingsvoorwaarden die aan de basis liggen van de schorsing, de archeoloog kan gehoord worden;
- De behandelingsprocedure van eventuele reacties op de schorsing wordt scherp gesteld (cf. de opvolging van erkende onroerenderfgoedgemeenten en intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten): het agentschap kan de schorsing opheffen, verlengen, of de erkenning intrekken. Ook de verlengingsprocedure wordt gepreciseerd;
- De ingangsdatum van de intrekking wordt gepreciseerd: vanaf de kennisgeving.

Het belangrijkste verschil met de huidige regeling is dat de schorsing niet langer automatisch tot een (tijdelijk) activiteitsverbod leidt, maar dat de nadruk komt te liggen op het zoeken naar een oplossing en het onmiddellijk remediëren. Het wordt mogelijk de schorsingstermijn in te korten of verlengen, zodat het beslissingsmoment inzake de schorsing niet langer dan nodig wordt uitgesteld. In gevallen waar er geen vergelijk kan worden gevonden, kan snel tot definitieve schorsing worden overgegaan, in de andere krijgt remediëring maximaal een kans.

HOOFDSTUK 5. ARCHEOLOGIE

Artikel 48 en 50

Er wordt een nieuw art. 5.4.1/1 ingelast, waarin de uitvoering wordt geregeld van de gemeentelijke bevoegdheid inzake gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt. Deze verruimde bevoegdheid wordt ook expliciet opgenomen in de titel van afdeling 4, onderafdeling 1.

Gemeenten kunnen initiatiefnemers vrijstellen van de verplichte opmaak van een archeologienota en moeten ter zake een gemeentelijk reglement voorzien. In het reglement worden de percelen opgesomd waarop de vrijstelling van toepassing is, en wordt gemotiveerd waarom de vrijstelling is toegekend. De gemeentelijke vrijstellingscriteria moeten zich spiegelen aan deze die op Vlaams niveau worden gehanteerd bij de opmaak van de kaart met gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt (GGA-kaart). Als op basis van een gemeentelijk reglement bijkomende gebieden worden vrijgesteld, moet de gemeente dit melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed, opdat het agentschap deze gebieden digitaal kan ontsluiten. Er wordt gekozen voor een centrale ontsluiting via het agentschap in functie van de transparantie en het gebruiksgemak voor de initiatiefnemer. Alle informatie die deze nodig heeft om na te gaan of hij aan een archeologische verplichting moet voldoen bevindt zich dan op één locatie.

Artikel 49

In art. 5.4.1 (planmatige vaststelling van gebieden waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt) wordt de term “gegeorefererd” geschrapt, omdat deze term incorrect wordt gebruikt. Deze aanpassing is in lijn met de aanpassingen van het Onroerenderfgoeddecreet.

Artikel 51

Art. 5.4.3 (melding van het voornemen om een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren) wordt geactualiseerd: de melding is in uitvoering van het decreet (cf. de bepalingen van de conceptnota) vervangen door een aanvraag tot toelating.

Artikel 52, 53, 54-56 en 61

In uitvoering van het decreet (aangepast cf. de bepalingen in de conceptnota) worden alle verwijzingen naar het bekrachtigen en weigeren van een archeologienota vervangen door verwijzingen naar de nieuw geïntroduceerde procedure tot melding en aktename.

Artikel 57 en 60

Precisering van de termijnformulering in art. 5.4.14 en 5.5.7 in functie van de keuze om termijnen consequent in dagen te definiëren.

Artikel 58 en 59

Art. 5.5.2 (aanvraag tot toelating voor archeologisch vooronderzoek of archeologische opgraving) en 5.5.3 (beslissing over de aanvraag) worden aangepast: zowel aanvraag als beslissing verlopen via het digitale platform, dat in de praktijk al het exclusieve communicatiekanaal is voor de (archeologische) dossierstroom.

HOOFDSTUK 6. BESCHERMINGEN EN ERFGOEDLANDSCHAPPEN

Artikel 62-66 en 68-70

Technische aanpassingen en actualisaties:

- Aanpassing van formuleringen van art. 6.3.1 en 6.3.2 in lijn met actualisatie in het decreet;
- In art. 6.3.6, 6.3.12 en 6.3.16 wordt de verwijzing naar de procedure “per beveiligde zending” vervangen door varianten op “schriftelijke communicatie” (cf. art. 2);

- In art. 6.3.9 en 6.4.1 wordt de verwijzing naar de provinciale diensten van het agentschap vervangen door een verwijzing naar de decentrale diensten (cf. de recente herstructurering van het agentschap: 5 provinciale entiteiten zijn vervangen door 3 regionale);
- Terminologische aanpassing in art. 6.3.20.

Artikel 67

De voorziende termijn voor het instellen van een beroep tegen een beslissing over een toelatingsaanvraag (art. 6.3.14) wordt in functie van klantvriendelijk verdubbeld.

HOOFDSTUK 7. ONROERENDERFGOEDRICHTPLANNEN

Artikel 71

De bevoegdheid om onroerenderfgoedrichtplannen op te stellen wordt van de Vlaamse regering naar de minister gedelegeerd (art. 7.1.1). Dit vereenvoudigt de procedure.

HOOFDSTUK 8. BEHEER VAN ONROEREND ERFGOED

Artikel 72, 74-75, 77-84, 86-87 en 89-90

Volgende technische wijzigingen worden aangebracht:

- In art. 8.1.1 (bepaling algemene scope van beheersplannen) wordt de term “opzichzelfstaand geheel” vervangen door “zelfstandig onderdeel”. De term “opzichzelfstaand geheel” wordt in de regelgeving in uiteenlopende contexten toegepast, hoewel de invulling naargelang de context verschilt: een ‘opzichzelfstaand geheel’ in context van een beheersplan heeft een andere draagwijdte dan in context van een premiedossier. Daarom wordt de term gericht vervangen. In context van een beheersplan wordt consequent voor de term “zelfstandig onderdeel” geopteerd. Dergelijke aanpassing wordt voorzien in verschillende andere artikels (deze aanpassing wordt ter wille van de duidelijkheid niet opnieuw ter sprake gebracht in de betreffende aanpassingsartikels): 8.1.4. (bepaling samenstelling beheersplan), 8.1.6, §2 en §4 (goedkeuringsprocedure beheersplannen) 8.1.8, §2, 8.1.9 en 8.2.1 (hier wordt vandaag zelfs niet gesproken over “opzichzelfstaand geheel” maar over “opzichzelfstaande entiteit”, 8.3.1 en 8.3.2.
- In art. 8.1.5 (indieningsprocedure voor kandidaat-beheersplannen) en 8.3.5 wordt de gelimiteerde opsomming van schriftelijke indieningsmogelijkheden vervangen door generieke verwijzing naar “schriftelijke communicatie”. In dezelfde zin worden in art. 8.1.6, 8.1.9, 8.1.10 (beroepen tegen beslissingen over beheersplannen), 8.2.1, 8.3.3, 8.3.6 en 8.3.11 (beroepsprocedure geïntegreerde beheersplannen) de verwijzingen naar de procedure “per beveiligde zending” vervangen door varianten op “schriftelijke communicatie” (cf. art. 2);
- In art. 8.1.6, 8.1.9, 8.1.10, 8.3.6 en 8.3.11 worden de verwijzingen naar ‘stilzwijgende weigering’ geschrapt. Stilzwijgende weigeringen zonder kennisgeving zijn immers zeer klantvriendelijk. Door de schrapping wordt steeds een gemotiveerde beslissing bezorgd aan de aanvrager, ook als de beslissing negatief is;
- In art. 8.1.10 en 8.3.11 wordt de detaillering met betrekking tot de samenstelling van het beroepsschrift (derde lid) geschrapt;
- In art. 8.3.3, 8.3.6 en 8.3.9 wordt het woord “kalenderdagen” telkens door “dagen” vervangen;

- In art. 8.3.3, derde lid en 8.3.6, paragraaf 7, derde lid wordt ter wille van de duidelijkheid het woord “kennisgeving” geïntroduceerd;
- Het opschrift van afdeling 3, onderafdeling 3 van dit hoofdstuk wordt verbeterd: het woord “opdrachtgever”, dat hier per ongeluk is ingelast, wordt verwijderd.

Artikel 73

Art. 8.1.4, dat de samenstelling van een beheersplan regelt, wordt als volgt geactualiseerd:

- Waar in het artikel wordt verwezen naar het erfgoed of zelfstandig onderdeel ervan dat voorwerp is van het plan, wordt ter wille van de leesbaarheid nu gesproken over “de afgebakende locatie”;
- In §1, 3° wordt ten behoeve van de rapportage (zie art. 77) expliciet de verwijzing naar een toestandrapport opgenomen;
- §1, 5° is beperkt geherformuleerd ten behoeve van een duidelijke rapportage: de visie op het beheer moet vanzelfsprekend voortvloeien uit de informatie die onder 1°-4° is samengebracht (inzonderheid de toestandrapportage). Doorheen alle componenten van het beheersplan moet de nadruk liggen op de relevantie van de verstrekte informatie in relatie tot de beheersvisie. Informatie die daartoe niet bijdraagt, is in wezen overbodig. Daarnaast is een belangrijke precisering toegevoegd: wanneer beheersplannen beschermde stads- en dorpsgezichten, cultuurhistorische landschappen, erfgoedlandschappen of beschermde archeologische sites als voorwerp hebben, en deze beschermde monumenten omsluiten, moet het beheersplan ook minimale aandacht hebben voor deze monumenten. Gezien het ruimtelijke en inhoudelijke verband dat er doorgaans is, zou het uitsluiten van monumenten de kwaliteit van het plan ondergraven (en het streven is de kwaliteit van beheersplannen te verhogen). Dit betekent niet dat voor de monumenten generieke beheersplanverplichtingen gelden, mocht daarvoor een premie worden aangevraagd;
- §1, 7° wordt afgestemd op de vernieuwde rapportageverplichtingen in art. 8.1.8 (zie art. 77);
- De formulering inzake ZEN-erfgoed wordt scherper gesteld (§1, 8°): van “voorstel voor ZEN-erfgoed” naar “identificatie van ZEN-erfgoed”;
- §2 wordt aangepast conform de bijsturing van de erkenningsprocedure voor open erfgoed en de nieuw geïntroduceerde mogelijkheid om ook voor een ontwikkelingstraject tot open erfgoed een verhoogde erfgoedpremie te bekomen (zie art. 115 en 116).

Artikel 75

In art. 8.1.6, §2 (goedkeuringsprocedure beheersplannen) worden, behoudens de hoger vermelde technische aanpassingen, volgende elementen gewijzigd:

- Schraping van de verwijzing naar de erkenning als open erfgoed: de erkenningsprocedure voor open erfgoed zal niet langer via beheersplannen verlopen (zie art. 91 en 92);
- Aanpassing van de ontsluitingsbepalingen: de verplichte publicatie van de goedkeuringsbeslissing in het Belgisch Staatsblad wordt geschrapt, daarentegen zal het agentschap alle goedgekeurde beheersplannen digitaal ontsluiten.

Artikel 76

De geldigheidsduur van beheersplannen wordt in uitvoering van de conceptnota opgetrokken van twintig naar vierentwintig jaar (art. 8.1.7). Deze verlenging geldt als afstemming op natuurbeheersplannen en laat vlotter de totstandkoming van geïntegreerde beheersplannen toe. De verlenging geldt automatisch ook voor alle reeds goedgekeurde beheersplannen. Er is geen overgangsmaatregel voorzien.

Artikel 77

De rapportageverplichtingen en evaluatiemodaliteiten met betrekking tot beheersplannen (geregeld in art. 8.1.8) worden scherper gesteld, zodat duidelijk is met welke intervallen rapportage vereist is, en welke minimuminformatie moet worden aangereikt:

- Er wordt rapportage verwacht om de zes jaar: voor natuurbeheersplannen zijn gelijkaardige rapportagetermijnen bepaald;
- Een rapport bestaat minstens uit een beheerslogboek (zie art. 1).

Deze scherpstelling komt enerzijds tegemoet aan een behoefte aan een meer effectieve, uniforme en consequente aanpak voor de opvolging van beheersplannen (wat de kwaliteit van beheersplannen te goede zal komen), en activeert beheersplannen anderzijds als referentiedocument voor het verlenen van premies (en in het bijzonder de bijkomende premie van 10 procent, zie art. 116).

Artikel 85

Art. 8.3.4 (dossiersamenstelling geïntegreerde beheersplannen) wordt geactualiseerd: het beheersplan spiegelt zich, inzake onroerenderfgoedgerelateerde aspecten, volledig aan gewone beheersplannen (cf. art. 8.1.4). Dit betekent dat desgevallend ook elementen inzake open erfgoed worden opgenomen.

Artikel 88

Art. 8.3.8 (rapportageprocedure door geïntegreerde beheersplannen) wordt geactualiseerd: de rapportage spiegelt zich, inzake onroerenderfgoedgerelateerde aspecten, volledig aan de (vernieuwde) rapportageverplichtingen voor gewone beheersplannen (cf. vernieuwd art. 8.1.8).

Artikel 91

In art. 8.4.1. worden de erkenningsvoorwaarden omschreven voor open erfgoed. Dit artikel wordt als volgt aangepast (tegenwoordig komt aan de in de conceptnota geformuleerde behoefte aan vereenvoudiging en verduidelijking):

- De term “opzichzelfstaand geheel” wordt specifiek in functie van open erfgoed vervangen door “representatief onderdeel” (zie art. 72);
- Dat een erkenning als open erfgoed een publieke openstelling vergt wordt expliciet als uitgangspunt naar voor getrokken;
- De bestaande criteria 1°, 5°, 7° en 8° worden geschrapt. 1° (“*het goed wordt op een interactieve en sprekende manier ontsloten*”) is enerzijds te vanzelfsprekend en anderzijds te cryptisch en wordt als principe ingekanteld in het herwerkte 4°. 5° (minimale ontsluitingsfrequentie) wordt gereserveerd voor open erfgoed waarvoor verhoogde premies worden bekomen. 7° (ontsluiting mag niet leiden tot verlies of beschadiging van erfgoedwaarden) is een uitgangspunt van bescherming en hoeft hier niet specifiek te worden hernomen. 8° wordt ingekanteld in het herwerkwerkte 4°.

- Criterium 4° (3° na hernummering) wordt herschreven tot 'kerncriterium': voor de locatie moet een doordacht ontsluitingsconcept worden uitgewerkt, met aandacht voor de manier en frequentie van ontsluiten, het beheer van de locatie (niet alleen het erfgoedbeheer, maar ook het 'attractiebeheer', zoals bezoekersinfrastructuur ...) is een aandachtspunt, alsook de netwerking en complementariteit met andere erkende open-erfgoed sites (inclusief het aanbieden van voordelen, zoals jaarkaarten voor het bezoek van attracties in het netwerk). Hoe het concept eruit ziet, hangt af van de locatie en de mogelijkheden die ze biedt. Het criterium wordt daarom minder sturend gemaakt en de overlap met andere criteria wordt weggewerkt. De term "*exemplarisch voor Vlaanderen*" wordt vervangen door "*inspirerend voor Vlaanderen*" om zo op een positievere manier de verwachte voorbeeldfunctie in de verf te zetten.

Artikel 92

In art. 8.4.2 wordt de erkenningsprocedure voor open erfgoed omschreven. De huidige procedure voorziet een erkenning via een beheersplan, en als dusdanig doorgaans alleen in gevallen waar de initiatiefnemer ook een verhoogde erfgoedpremie wil aanvragen. In uitvoering van de conceptnota wordt deze automatische link opgegeven: open erfgoed wordt los van een beheersplan erkend, hetzij op aanvraag, hetzij op initiatief van het agentschap. Wanneer de open erfgoedbeheerder een verhoogde premie wil, blijft niettemin een beheersplan vereist (zie art. 113).

In functie hiervan worden alle verwijzingen naar de erkenning via beheersplan uit art. 8.4.2 geschrapt. Door de erkenning los te koppelen van een beheersplan, wordt het in elk geval mogelijk dat initiatiefnemers ook buiten beheersplan of concrete premie-behoefte een erkenning kunnen aanvragen, en dat de Vlaamse overheid (in overleg met de betrokken beheerders) zelf voorbeeldige locaties tot open erfgoed verklaart. Op die manier kan open erfgoed uitgroeien tot een kwaliteitslabel.

Art. 8.4.2 beperkt zich tot het bepalen van de erkenningstermijn (stilzwijgend verlengbare termijnen van 12 jaar, zodat desgevallend kan worden ingespeeld op de rapportagertermijnen die voor beheersplannen zijn bepaald) en op het expliciteren van de gevallen waarin de erkenning kan worden ingetrokken.

HOOFDSTUK 10. SUBSIDIES

Artikel 93 en 100

In art. 10.1.3 (bepaling van erkenning als intergemeentelijke onroenderfgoeddienst als kernvoorwaarde voor subsidiëring) en 10.1.17 (bepaling van de voorwaarden voor het subsidiëren van onroenderfgoeddepots) worden volgende nuancerings toegevoegd met het oog op het fusievriendelijker maken van de regelgeving:

- 10.1.3 wordt uitgebreid met een verwijzing naar het nieuwe art. 3.3.17 (wijziging van de samenstelling van een intergemeentelijk samenwerkingsverband, zie art. 18). Als het intergemeentelijk samenwerkingsverband wijzigt, blijft niettemin de lopende samenwerkingsovereenkomst gelden. Het subsidiebedrag wordt pas herzien bij het vernieuwen van de samenwerkingsovereenkomst. Deze aanpassing heeft een beperkte financiële impact (IOED's kunnen naargelang de wijziging te veel of te weinig subsidie ontvangen), maar deze weegt niet op tegen de procedurele consequenties van een tussentijdse bijsturing;
- in 10.1.17 wordt de verplichting om een gemeentegrensoverschrijdende receptieve functie te vervullen genuanceerd: als door een fusie het grondgebied van de gemeente wijzigt, en daardoor het gemeentegrensoverschrijdende karakter van de receptie functie ongedaan wordt gemaakt, blijft niettemin de lopende samenwerkingsovereenkomst gelden. Bij het vernieuwen van de overeenkomst moet deze functie wel worden geactualiseerd.

Artikel 94 en 102

Art. 10.1.5 (bepaling van de minimumsamenstelling van een subsidie-aanvraag voor IOED) wordt als volgt aangepast:

- 2° wordt uitgebreid met een precisering in functie van lagere administratieve lasten: de meerjarenbegroting moet enkel de gesubsidieerde activiteiten betreffen en niet de eventuele andere activiteiten van het samenwerkingsverband. Een soortgelijke aanpassing wordt voorzien in art. 10.1.19 (bepaling van de samenstelling van een subsidieaanvraag voor onroerenderfgoeddepots);
- Er wordt een 3° toegevoegd: “desgevallend moet een geactualiseerd onroerenderfgoedbeleidsplan worden toegevoegd”. Dit geldt voor IOED die al eens een subsidie hebben ontvangen, en een aanvraag indienen voor een nieuwe periode. Daarbij is het expliciet de bedoeling dat ze het lopende beleidsplan actualiseren: gezien de doorlooptijd van een beleidsplan is het immers nodig dat de plannen op hun doelmatigheid worden gecontroleerd.

Artikel 95-97, 101, 103-105, 107 en 109-112

Volgende technische aanpassingen worden doorgevoerd:

- In art. 10.1.6 (ontvankelijkheidsbepalingen m.b.t. subsidie-aanvraag IOED), 10.1.18 (regeling indienen van subsidie-aanvraag door onroerenderfgoeddepots), 10.1.26 (toezicht op de aanwending van de subsidie voor onroerenderfgoeddepots) en 10.3.7 (indien- en behandelingsprocedure voor projectsubsidies) worden de verwijzigingen naar een procedure “per beveiligde zending” vervangen door varianten op “schriftelijke communicatie” (cf. art. 2);
- In art. 10.1.8 (regeling uiterlijk beslissingsmoment toekenning subsidie voor IOED) wordt de verwijzing naar stilzwijgende beslissing vervangen door een generieke schriftelijke communicatie over de beslissing (zie art. 2);
- Technische aanpassing: in art. 10.1.20 wordt een foutieve verwijzing naar art. 10.1.17 vervangen door een verwijzing naar art. 10.1.19;
- Art. 10.3.12, 10.3.13 en 10.3.15 worden geherformuleerd in functie van de keuze om termijnen consequent in dagen te definiëren (zie art. 2).

Daarnaast worden in verschillende artikels termijn aanpassingen doorgevoerd:

- In art. 10.1.9 (regeling van de samenwerkingsovereenkomst met IOED) wordt de uiterlijke ondertekeningsdatum van de samenwerkingsovereenkomst verlaagd van 1 naar 15 oktober. Voorheen viel deze datum op dezelfde dag als de toekenning van de subsidie door de minister (1 oktober). Het agentschap kan de samenwerkingsovereenkomst pas ondertekenen na de toekenning van de subsidie door de minister. Een extra tijdsspanne tussen beide gebeurtenissen was noodzakelijk;
- In art. 10.1.18 wordt de indienperiode voor subsidieaanvragen ingekort tot 1 juli (in plaats van 1 september). Dit is het gevolg van het naar voren schuiven van de beslissingsdatum over deze subsidie (zie volgende);
- In art. 10.1.22 (regeling inzake het toekennen van een subsidie aan onroerenderfgoeddepots) wordt het uiterste beslissingsmoment vervroegd van 1 december naar 1 oktober. De werking van een onroerenderfgoeddepot is sterk afhankelijk van de subsidie. Als pas op 1 december bekend is of er voor het volgende werkingsjaar budgetten beschikbaar zullen zijn, brengt dit het depot in

ernstige problemen bij het niet toekennen van een subsidie. Door de datum te vervroegen naar 1 oktober heeft het depot nog drie maanden om zich aan te passen aan de eventuele verdwijnende inkomstenbron.

- In art. 10.1.23 (regeling inzake de samenwerkingsovereenkomst met onroerendergoeddepots) wordt de uiterste ondertekeningsdatum vervroegd van 1 december naar 15 oktober. Net zoals bij de IOED is een tijdsverloop (voortaan 15 dagen) nodig tussen het toekennen van de subsidie door de minister en het ondertekenen van de samenwerkingsovereenkomst door het agentschap.

Artikel 98 en 106

In art.10.1.10 (bepaling subsidiebedrag voor IOED) en art. 10.1.24 (bepaling van het subsidiebedrag voor onroerendergoeddepots) wordt de referentiedatum voor de in het artikel vermelde criteria generiek vastgelegd op 1 januari van het jaar waarin de subsidieaanvraag is ingediend. De verwijzing naar de referentiedatum onder criterium 1° wordt geschrapt. De gegevens in kwestie blijken niet beschikbaar voor de eerdere datum.

In art. 10.1.10 wordt, aansluitend op het derde lid (interactie van de subsidie voor IOED met een erkenning als onroerendergoedgemeente gedurende de looptijd van de samenwerkingsovereenkomst) een vierde lid toegevoegd, dat de effecten regelt van een intrekking van een erkenning als onroerendergoedgemeenten op de subsidie.

Artikel 99 en 107

In art. 10.1.12 (toezicht op de aanwending van de subsidie voor IOED) en art. 10.1.26 (toezicht op de aanwending van de subsidie voor onroerendergoeddepots) wordt de verplichting ingeschreven dat de IOED/het depot op uiterlijk 31 mei van elk jaar financieel rapporteert. Deze jaarlijkse financiële rapportering was al voorzien in het besluit in art. 10.1.11 en 10.1.26, maar het ontbrak aan een datum voor indiening daarvan. De voorgestelde datum werd wel op individuele basis opgenomen in de lopende samenwerkingsovereenkomsten. De opname in het besluit maakt dit transparanter en generiek.

Artikel 108

Art. 10.3.5 (definiëren van de krijtlijnen van de oproep voor projectsubsidies) wordt aangepast, zodat ook de “maximale duurtijd van de projecten” vooraf moet worden bepaald. Dit is vereist in functie van de rechtszekerheid (cf. advies Raad van State nr. 63.453/1).

HOOFDSTUK 11. PREMIES

Artikel 113

In art. 11.2.1. van het besluit wordt generiek bepaald waarvoor erfgoedpremies kunnen worden bekomen en in welke gevallen daarbij een beheersplan als referentie dient.

In de eerste paragraaf wordt een beperkte wijziging voorzien: de precisering dat de premie ook een deel van een beschermd goed of erfgoedlandschap kan betreffen dat een ‘op zichzelfstaand geheel’ vormt, wordt geschrapt. Enerzijds is deze term niet altijd éénduidig interpreteerbaar, anderzijds hoeft een premiedossier sowieso niet het gehele beschermde object te betreffen, maar kan op dossierniveau een meer beperkte scope worden bepaald.

De tweede paragraaf, waarin de dossiercategorieën worden vermeld waarvoor een beheersplan vereist is, wordt in functie van de leesbaarheid tot een puntsgewijze opsomming geherstructureerd.

De situaties waarvoor een beheersplan verplicht blijft, worden geactualiseerd conform de afspraken in de conceptnota: met name de generieke beheersplanverplichting voor verhoogde erfgoedpremies wordt geschrapt, de beheersplanverplichting voor UNESCO-werelderfgoed wordt toegevoegd. Voor werelderfgoed geldt wel de nuance dat door UNESCO goedgekeurde management plannen (vandaag dossiervoorwaarde om voor een erkenning in aanmerking te komen) weliswaar gelijk geschakeld kunnen worden met een beheersplan, maar dat stelt de premienemer niet vrij van de voorwaarde dat de ingrepen waarvoor een premie wordt aangevraagd ook expliciet in het als beheersplan geldende management plan moeten worden vermeld. Voor open erfgoed wordt een referentie voorzien naar de nieuwe mogelijkheid om niet alleen voor ingrepen aan reeds erkend open erfgoed, maar ook voor de ontwikkeling tot open erfgoed een premie te bekomen (zie art. 115).

Aan het artikel wordt een derde paragraaf toegevoegd, betreffende werkzaamheden of diensten voortvloeiend uit een misdrijf of inbreuk op het Onroerenderfgoeddecreet. Deze paragraaf was voorheen opgenomen in art. 11.2.4, dat in uitvoering van de conceptnota volledig wordt herschreven (zie art. 114), en wordt integraal hernomen.

Artikel 114

Art. 11.2.4 omvat een opsomming van de dossiercategorieën waarvoor geen erfgoedpremie kan worden bekomen. Dit artikel wordt volledig herschreven, in uitvoering van de conceptnota, die stipuleert dat de 'Richtlijn betoelaagbaarheid' in regelgeving zal worden omgezet. De richtlijn identificeert met name art. 11.2.4 als een struikelblok: het sluit een aantal dossiercategorieën uit van premie, maar maakt verschillende uitzonderingen op de gestelde norm. Bovendien omvat het de nodige terminologische onduidelijkheden. Dit is niet alleen weinig stimulerend, maar vooral ook verwarrend. Het artikel wordt herschreven met de bedoeling meer duidelijkheid te bieden, en er wordt geopteerd voor een positieve formulering (geen opsomming van categorieën die van premie zijn uitgesloten, maar een opsomming van bijzondere categorieën die onder welbepaalde voorwaarden voor een premie in aanmerking komen).

Volgende categorieën worden onderscheiden:

- Ingrepen in functie van regulier onderhoud, opgenomen in de vastgestelde lijst met forfaitaire werkzaamheden. Deze formulering vervangt het huidige 'niet-erfgoedgebonden onderhoud' en de bijhorende definiëring in de voorlaatste paragraaf van het artikel (*"In het eerste lid, 1°, wordt verstaan onder niet-erfgoedgebonden onderhoud: de preventieve en periodieke onderhoudswerken zonder impact op de erfgoedkenmerken of elementen van het onroerend goed, die elke eigenaar of beheerder van een onroerend goed verondersteld wordt uit te voeren en die niet zijn opgenomen in de vastgestelde lijst met forfaitaire werkzaamheden."*). De term 'niet-erfgoedgebonden onderhoud' scheidt verwarring omdat hij pas in dit artikel wordt geïntroduceerd en een enge variant is van 'regulier onderhoud', term die wel wordt gedefinieerd onder artikel 2, 24° van het besluit. De link met de lijst met forfaitaire werkzaamheden wordt wel behouden.
- Beveiligingswerkzaamheden, energiebesparende maatregelen in antwoord op een energieaudit, alsook andere werkzaamheden en diensten die opgelegd zijn door andere regelgevingen. Dit is de bestaande categorie, waarin de huidige passage met betrekking tot energiebesparende maatregelen volledig is ingekanteld: de term energiebesparende maatregelen vervangt de vroegere, moeilijk te interpreteren termen 'comfort- en isolatiewerkzaamheden', de energieaudit blijft een voorwaarde om het belang van de ingrepen te kunnen inschatten.

De bestaande (onduidelijke) bepaling dat deze ingrepen betoelaagbaar zijn zover ze essentieel zijn voor het behoud van de erfgoedkenmerken en -elementen wordt geschrapt. In plaats daarvan worden twee groepen betoelaagbare ingrepen geëxpliciteerd (geïnspireerd op de huidige voorwaarden voor energiebesparende maatregelen, die voortbouwt op de richtlijn betoelaagbaarheid): (a) het aanpassen van erfgoedkenmerken en -elementen of (b) het toevoegen

van elementen, waarbij het agentschap onroerend erfgoed randvoorwaarden stelt die meerkosten veroorzaken.

Type (a) betreft ingrepen aan de erfgoedmaterie zelf, en daarvoor wordt een volwaardige erfgoedpremie voorzien. Type (b) betreft geen erfgoedmaterie: de tegemoetkoming blijft daarom beperkt tot de (door de premienemer aan te tonen) meerkosten die door sectoradvies worden veroorzaakt. Het meerkostenprincipe is wel billijker gemaakt: in plaats van een percentage van de meerkosten, wordt het volledige bedrag gedekt. Hiervoor wordt geopteerd omdat de premiepercentageregeling een tegemoetkoming is op totaalkosten, terwijl meerkosten slechts een deel daarvan vertegenwoordigen. 'Slechts' een percentage hiervan betoelagen is onvoldoende stimulerend.

Volgende categorieën worden geschrapt:

- De categorie 'ontsluitingswerken': deze wordt ingekanteld in een nieuw thema-artikel, waarin alle premiegerelateerde aspecten van open erfgoed worden gegroepeerd (zie art. 116);
- De categorie 'niet meer aanwezige waardevolle elementen'. Over 'reconstructie' in de brede zin van het woord bestaan er algemeen aanvaarde principes (Charter van Venetië, art. 9), die hoe dan ook als basis gelden voor de beoordeling van restauratiedossiers. Dit principe hoeft niet opnieuw te worden hernomen in de regelgeving. Bovendien schept de terminologie ('niet meer aanwezige elementen', 'storende lacunes') grote verwarring (cf. richtlijn betoelaagbaarheid). Het is duidelijk dat reconstructie enkel kan als er voldoende wetenschappelijke informatie beschikbaar is om dit op gefundeerde basis te doen. Anderzijds is het een optie die niet altijd relevant is. De relevantie hangt af van het soort ontwikkelingsproject. Dat geldt ook voor het vrijleggen van onzichtbaar geworden (maar nog aanwezige) waardevolle elementen. In feite betreft dit meer dan behoud, maar gaat het over een vorm van herwaardering. Waar dergelijke ingrepen relevant zijn, kunnen ze uiteraard worden betoelaagd

Artikel 115

De huidige artikels 11.2.10 en 11.2.11 behandelen respectievelijke de verhoogde erfgoedpremie van 60 en 80 procent. De conceptnota voorziet niet langer een verhoogde premie van 80 procent, maar voorziet een geactualiseerde 60-procentregeling, gebaseerd op de huidige 60- en 80-procentcategorieën. Art. 11.2.10 wordt in functie hiervan geactualiseerd, art. 11.2.11 krijgt een andere invulling (zie art. 116).

Volgende categorieën komen in aanmerking voor een verhoogde erfgoedpremie:

- (1) ZEN-erfgoed;
- (2) Onderwijsgebouwen;
- (3) Beschermd gebouwen die bestemd zijn voor een erkende eredienst;
- (4) Beschermd goederen die eigendom zijn van een gemeente, autonoom gemeentebedrijf, OCMW, OCMW-vereniging of een sociale huisvestingsmaatschappij;
- (5) open erfgoed;
- (6) Maalvaardige molens.

Categorieën (1) en (2) zijn de bestaande 60-procentcategorieën, (3), (4) en (5) de huidige 80-procentcategorieën, (6) is een nieuwe categorie, aangekondigd in de conceptnota.

De bestaande voorwaarden blijven ongewijzigd. Voor categorie (4) wordt in uitvoering van de conceptnota een publieksfunctie als bijkomende voorwaarde gesteld: die wordt gedefinieerd, met uitsluiting van commerciële invullingen. Voor categorie (5) wordt de scope verruimd van reeds erkend open erfgoed met erfgoedlocaties die tot open erfgoed ontwikkeld worden. De voorwaarden voor categorie (5) worden uit dit artikel gelicht en afzonderlijk behandeld in het nieuwe thema-artikel voor open erfgoed. De hieraan gerelateerde voorwaarden voor het bekomen van een aanvullende premie van 20 procent voor ingrepen met het oog op de verbeterde inhoudelijke of fysieke ontsluiting van

open erfgoed worden uit het artikel gelicht en afzonderlijk behandeld in een nieuw thema-artikel met betrekking tot aanvullende premies. Voor categorie (6) wordt in aanvulling op de conceptnota de voorwaarde ingebouwd dat de molens in kwestie ontsloten moeten zijn: veel molens zijn immers gerestaureerd in toepassing van de vroegere restauratiepremieregeling, waarvoor deze ontsluitingsvoorwaarde gold. Een erkenning als open erfgoed is voor molens echter geen voorwaarde.

Artikel 116

De huidige invulling van art. 11.2.11 wordt ingekanteld in art. 11.2.10. In het nieuwe art. 11.2.11 worden alle premiegerelateerde voorwaarden met betrekking tot open erfgoed gegroepeerd. Deze omvatten de voorwaarden voor reeds erkend open erfgoed, maar ook nieuwe voorwaarden voor locaties die tot open erfgoed ontwikkeld worden.

De voorwaarden voor reeds erkend open erfgoed zijn gespiegeld aan de huidige: de locatie moet voor 12 jaar blijven voldoen aan de erkenningsvoorwaarden voor open erfgoed, anders gelden terugbetalingsverplichtingen (de toegekende verhoogde premies worden gereduceerd tot basispremies, en het desgevallende uitbetaalde surplus wordt teruggevorderd). De termijn van 12 jaar verschilt van de huidige 10, maar is afgestemd op de (in uitvoering van de conceptnota) verlengde doorlooptijd van beheersplannen van 20 naar 24 jaar, en de daarop afgestemde, nieuw geïntroduceerde zesjaarlijkse rapportageplicht voor beheersplannen (zie art. 77). Ook de terugbetalingsmodaliteiten zijn op deze verlengde termijn afgestemd.

Voor locaties die tot open erfgoed ontwikkeld worden geldt de bijzondere voorwaarde dat uiterlijk 6 jaar vanaf de eerste toegekende premie een erkenning als open erfgoed mogelijk moet zijn. Als dat niet lukt, worden de toegekende verhoogde erfgoedpremies verminderd tot de basispremie, en gelden terugbetalingsmodaliteiten.

Artikel 117

In het nieuw geïntroduceerde art. 12.2.12 worden de voorwaarden geregeld voor het bekomen van de aanvullende premie van 10 procent voor 'voorbeeldige beheerders', geïntroduceerd in de conceptnota, en voor een aanvullende premie van 10 procent voor verenigingen en stichtingen met rechtspersoonlijkheid die een belangeloos doel nastreven, en met name het herstel en het beheer van beschermde goederen of erfgoedlandschappen nastreven. De aanvullende premies vormen een verhoging van de erfgoedpremies van 40 en 60 procent.

- De aanvullende premie van 10 procent voor 'voorbeeldige beheerders' wordt toegekend als de premienemer kan aantonen dat zijn eigendom de voorbije zes jaar aantoonbaar consequent en kwaliteitsvol is onderhouden. Deze zes jaar is meer dan de in conceptnota voorziene vijf jaar, maar speelt in op de nieuwe geïntroduceerde rapportagetermijnen voor beheersplannen (voorzien om de zes jaar). De premienemer toont dit aan met een relevant uittreksel uit het onderhoudslogboek (dat desgevallend interageert met een beheersplan, zie art. 73 en 77);
- De aanvullende premie van 10 procent voor verenigingen en stichtingen speelt in op organisaties (zoals Herita, Kempens Landschap ...) die op het vlak van de onroerenderfgoedzorg een voorbeeldrol opnemen of bijdragen aan het verhogen van het draagvlak voor onroerenderfgoedzorg. De voorwaarden zijn strikt: het hoofddoel van de vereniging moet onroerenderfgoedzorg zijn, de portefeuille moet voor het merendeel uit beschermd onroerend erfgoed bestaan en er moet sprake zijn van een beheerscontinuïteit. Door de tweede aanvullende premie kunnen zij (als enige) een zeer voordelig premieniveau van 80 procent behalen. Dit ondersteuningsniveau ligt in de lijn van een stimuleringsbeleid dat al jarenlang wordt gevoerd ten aanzien van deze doelgroep;

Voor de duidelijkheid wordt in dit artikel ook de bestaande premie van 20 procent behandeld voor ingrepen in functie van de verbeterde inhoudelijke of fysieke ontsluiting van open erfgoed. Het betreft

geen aanvullende premie, maar een afzonderlijke premie voor ingrepen die anderszins niet premiegerechtigd zijn. De ingrepen die voor deze premie in aanmerking komen worden gepreciseerd (cf. de richtlijn betoelaagbaarheid).

Artikel 118 en 129

Het laatste lid van art. 11.2.13 (generieke bepalingen inzake erfgoedpremies - cumulatie van overheidsondersteuning) en art. 11.3.4 (generieke bepalingen inzake onderzoekspremies – cumulatie van overheidsondersteuning), waarin wordt bepaald dat cumulatie van ondersteuningsvormen vanwege onroerend erfgoed is uitgesloten, wordt aangevuld met de nieuw geïntroduceerde premie voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem. Voor eenzelfde kostenpost kan geen beroep worden gedaan op meer dan 1 van de door onroerend erfgoed aangeboden ondersteuningsvormen. Uiteraard is het wel mogelijk om zich naargelang de kostenpost op andere ondersteuningsvormen te beroepen.

Artikel 119, 124 en 126

Art. 11.2.18 (dossiersamenstelling voor aanvraag van een erfgoedpremie volgens de standaardprocedure), 11.2.28 (dossiersamenstelling voor aanvraag van een erfgoedpremie volgens de bijzondere procedure) en 11.2.37 (uitbetalingsmodaliteiten erfgoedpremie bijzondere procedure) worden afhankelijk van de relevantie verwijzingen toegevoegd naar de stavingstukken, waarmee de premienemer aantoont dat hij in aanmerking komt voor de bijkomende premies van 10 procent (zie art. 117).

Artikel 120-123, 125, 127, 134, 137, 141-142 en 144

Technische aanpassingen:

- In art. 11.2.19, 11.2.20, 11.2.29, 11.2.30, 11.2.34, 11.3.9 en 11.3.10 wordt de verwijzing naar de ontvangstdatum van een stuk voor het bepalen van de startdatum van behandelingstermijnen vervangen door de indieningsdatum/datum van kennisgeving. Dit gebeurt om de behandelingstermijnen in het kader van premies in lijn te brengen met deze die worden gehanteerd in het kader van toelatingen;
- In art. 11.2.20, 11.2.23, 11.2.26 (tweede lid), 11.3.10, 11.7.9, 11.8.7, 11.8.8, 11.8.10 en 11.8.12 worden de verwijzigingen naar een procedure “per beveiligde zending” vervangen door varianten op “schriftelijke communicatie” (cf. art. 2);
- In art. 11.2.26 (eerste lid) en 11.3.15 wordt de verwijzing naar de “beveiligde zending” vervangen door “beslissing”, omdat de nadruk niet moet liggen op het communicatiekanaal, maar op het soort document;
- In art. 11.2.41 en 11.4.11 wordt een termijnformulering scherper gesteld;
- Art. 12.1.2 wordt aangepast in lijn met het consequent in dagen formuleren van termijnen (zie art. 2).

Artikel 128, 130-133 en 135-136

- In art. 11.3.1 (generieke focus van onderzoekspremie), art. 11.3.5, art. 11.3.8 (samenstelling aanvraagdossier onderzoekspremie), 11.3.10 (behandeling van aanvraag onderzoekspremie), 11.3.12 (formaliteiten na oplevering van het onderzoek en uitbetaling onderzoekspremie) en 11.3.16 (verplichte ontsluiting van beheersplannen en onderzoeksresultaten) worden de verwijzingen naar de premie voor de opmaak van een beheersplan geschrapt, in lijn met de beslissing (conceptnota) om deze niet langer te betoelagen;

- De resterende verwijzing naar het ontsluiten van onderzoeksresultaten onder art. 11.3.16 wordt licht geherformuleerd, zodat soepeler kan worden omgesprongen met de focus en manier van ontsluiten. Het bijhorende opschrift van Onderafdeling 8 wordt geherformuleerd zodat het duidelijker (enkel) de ontsluiting van onderzoeksresultaten betreft.

Artikel 138

In art. 11.7.3 worden volgende aanpassingen doorgevoerd:

- De verwijzingen naar de huidige bekrachtigingsprocedure voor (archeologie)nota's wordt vervangen door de nieuwe procedure van aktename (zie art. 52);
- de definities van "kleinschalige onderneming" en "kleinschalige vereniging" geschrapt. Deze termen komen ook aan bod in de het nieuwe luik "premie voor archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem" en worden dus aan het generieke definitieluik toegevoegd (zie art. 1).

Artikel 139

In art. 11.7.4 (generieke bepalingen inzake de premie voor buitensporige opgravingskosten) wordt het premiepercentage verdubbeld van 40 tot 80 procent, in uitvoering van de beslissing ter zake. Daarnaast worden de overbodige verwijzingen naar paragrafen verwijderd (inclusief het vervangen van een verwijzing naar "deze paragraaf" door een verwijzing naar "dit artikel").

Artikel 140

In de bepalingen voor de premie voor buitensporige opgravingskosten (PBO) wordt in de aanvraagprocedure een tussenstap ingelast voor het beoordelen van de administratieve ontvankelijkheid van aanvraagdossiers: als dossiers onvolledig zijn of niet voldoen, wordt dat binnen de 30 dagen gemeld, zodat desgevallend nog bijstellingen mogelijk zijn.

Artikel 143

Aan het premiehoofdstuk wordt een afdeling toegevoegd met betrekking tot de in uitvoering van de conceptnota geïntroduceerde premie voor archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem. De concepten, structuur en procedures zijn ter wille van de uniformiteit volledig gespiegeld aan de PBO.

WIJZIGINGEN AAN HET VARENDERFGOEDBESLUIT VAN 27 NOVEMBER 2015

Artikel 146-148

Het Varenderfgoedbesluit voorziet, in lijn met het Onroerenderfgoedbesluit, de mogelijkheid om "Opengesteld Varend Erfgoed" te erkennen en koppelt een mogelijkheid tot verhoogde premie aan deze erkenning. Het besluit voorziet geen afzonderlijk hoofdstuk met erkenningsvoorwaarden, maar voorziet een procedure tot erkenning via de goedkeuring van een beheersprogramma (het varenderfgoedpendant van beheersplannen). De erkenningsvoorwaarden voor opengesteld varend erfgoed zijn verwerkt in de dossiersamenstelling van een beheersprogramma (art. 19/1): Initiatiefnemers die een erkenning tot opengesteld varend erfgoed willen bekomen, moeten via het beheersplan aantonen dat ze aan deze voorwaarden voldoen.

Er wordt voorgesteld de regeling voor opengesteld varend erfgoed in lijn te brengen met de aangepaste regeling voor open erfgoed in het Onroerenderfgoedbesluit. De bedoeling is echter om het varenderfgoedbesluit niet fundamenteel te wijzigen. Aangezien het varenderfgoedbesluit geen

afzonderlijk hoofdstuk wijdt aan de erkenning, wordt daarom geen losgekoppelde erkenningsprocedure geïntroduceerd, maar blijft de erkenning via een beheersprogramma verlopen. Wel wordt expliciet de mogelijkheid ingebouwd om varend erfgoed via een uitgeschreven traject tot opengesteld varend erfgoed te ontwikkelen, en voor deze ontwikkeling een premie te bekomen. Art. 19/1 en 31 (krijtlijnen verhoogde beheerspremie voor opengesteld varend erfgoed) worden in functie hiervan aangevuld.

De bestaande voorwaarde dat de initiatiefnemer moet aangeven vanaf wanneer het varend erfgoed zal worden opgesteld, evolueert in dit kader tot een sleutelcriterium voor de opvolging van premiedossiers: als een ontwikkelingstraject tot opengesteld varend erfgoed niet leidt tot openstelling op de voorgestelde datum, treedt een terugvorderingsprocedure in werking. Het voldoen aan de openstellingsvoorwaarden wordt ook explicieter als voorwaarde gesteld.

OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 149-152

Inzake de erkenningen worden volgende overgangsbepalingen voorzien:

- lopende aanvragen tot erkenning als archeoloog betreffen automatisch erkenningen als archeoloog type 1 (die dan ook moet voldoen aan de bijkomende erkenningsvoorwaarden);
- lopende procedures tot schorsing van erkende archeologen worden afgehandeld volgens de bepalingen die golden bij het opstarten van de procedure;
- lopende aanvragen tot goedkeuring van een beheersplan worden afgehandeld volgens de bepalingen die golden bij het opstarten van de procedure. Wel wordt de looptijd van alle reeds goedgekeurde beheersplannen opgetrokken naar 24 jaar;
- voor reeds erkend open erfgoed wordt de erkenning bij het aflopen van de looptijd van het beheersplan automatisch en stilzwijgend verlengd met 12 jaar (conform de nieuwe erkenningstermijn), tenzij de verantwoordelijken schriftelijk aangeven dat ze dit niet willen.

Artikel 153-155

Inzake erfgoedpremies worden volgende overgangsbepalingen voorzien:

- Reeds ontvankelijk verklaarde premie-aanvragen en aanvragen op basis van een meerjarige subsidiëringsovereenkomst worden afgehandeld conform de regelgeving die gold op het moment van ontvankelijk verklaren of het afsluiten van de overeenkomst;
- Als de referentieperiode voor de aanvullende premie van 10 procent voor 'voorbeeldige beheerders' (zie art. 117) de jaren voor de introductie van deze premie betreft, kan geen (volledig) boek te worden voorgelegd, daarom zijn bij wijze van overgang alternatieve stavingsstukken aanvaardbaar.

Artikel 156-159

Deze slotartikels regelen de inwerkingtreding van:

- het aanpassingsdecreet, met uitzondering van de artikels die conform dat decreet in werking treden 10 dagen na publicatie ervan in het Belgisch Staatsblad;
- het aanpassingsbesluit.

Er wordt geopteerd voor een getrapte inwerkingtreding:

- het gros van de bepalingen treedt in voege op 1 januari 2019;

- de bepalingen met betrekking tot archeologie (erkenning en opvolging van archeologen, archeologietraject, premies vooronderzoek en opgraving) treden in werking op 1 april 2019. Dit omdat de uitvoering hiervan nog verder moet worden geregeld via ministeriële besluiten, waarvoor de goedkeuringsprocedure pas na de goedkeuring van het voorliggende besluit van de Vlaamse regering kan worden opgestart. Daarenboven vergt de uitvoering nog aanpassing van een aantal IT-toepassingen;
- een beperkt aantal bepalingen (erkenningsvoorwaarden en rapporteringstermijnen van onroerenderfgoedgemeenten, intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten en onroerenderfgoeddepots) is gelieerd aan de lokale Beleids- en Beheerscyclus en moet het ritme daarvan respecteren. Betreffende bepalingen kunnen pas in voege treden vanaf de eerstvolgende lokale beleidscyclus, die start op 1 januari 2020.

De minister-president van de Vlaamse Regering
Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed

Geert BOURGEOIS